

ИМОМ БАРЗАНЖИЙ “МАВЛИД”ИНИНГ ТАРЖИМАСИ

05:00 / 07.03.2017 18060

ТАҚРИЗ

Ҳар бир олим зиммасидаги вазифаси ўлароқ, ўзидан кейин бошқалар ўқиб фойдаланишлари учун имкон қадар китоб ва рисоалар таълиф қилиши лозим. Шофеъий мазҳабининг таниқли олимларидан Имом Тожуддин Субкий (раҳматуллоҳи алайҳ) “Жамъул жавоме”нинг муқаддимасида айтадилар: “Олим ҳаёти давомида ҳар қанча маъруф ва машҳур бўлмасин, талбалари нечоғлик кўп бўлмасин, ўзидан кейин одамлар ўқиб фойдаланадиган китоб тасниф қилмас экан, унинг одамларга илмий нафи кам бўлиб қолаверади...”.

Сиз азизларга тақдим қилинмиш ушбу рисола имом Барзанжий (раҳматуллоҳи алайҳ)нинг қаламига мансуб, Росулulloҳ (соллаллоҳу алайҳи ва саллам)нинг мавлидлари ҳақидаги қасидалар таржимасидир. Ҳар йили Робиъул аввал ойи кириб келиши билан юртимизда жаноби Росулulloҳнинг мавлидларини нишонлаш анъанаси бошланиб кетади. Мамлакатимизнинг деярли ҳамма масжидларида бу байрам кўтаринки руҳ ва хушқайфиятда ўтказилади.

Бизнинг диёрларда асосан имом Барзанжийнинг мавлид қиссаларини ўқиш одат тусига айланган. Имом домлаларимиз, кўп аҳли илмлар мавлид маросимларида қатнашчиларга мавлид ҳақида оғзаки сўзлаб берсаларда, барибир, Росулulloҳнинг сийратлари ҳақида ҳарқанча мавъиза, мақола-ю рисоалар бўлса ҳам, халқимиз учун шунча оздир. Зотан, ул зоти шариф ҳақида суҳбатлашиш, сийратлари ҳақида китоб ва рисоалар битишнинг, ўзи алоҳида бир ибодатдир.

Аллоҳнинг инояти билан, ўз даврида Ислом оламига кўплаб қўлланма ва адабиётлар етказиб берган ютимиздан бугунга келиб яна Ислом қуёшлари аста-аста порлай бошлади. Ҳамюртларимиз ичида диний фанларда китоблар ёзадиган, илмий тадқиқотлар қила оладиган салоҳиятли аҳли илмлар етишиб чиқмоқда.

Халқимизга минбарлардан туриб маънавий озуқа, руҳий тарбиялар бериб келаётган малакали имом домлаларимиздан бири Равшанбек домланинг

ушбу рисолаши ҳам, Ўзбекистонимизда ёзилаётган китоблар сонини яна биттага оширди. Домланинг бу рисолаши сийрат илмининг ривожига ўз ҳиссасини қўшади, ўқувчиларнинг билимини ошириб, муносиб манафаати етади, деган умиддамиз.

Домланинг бу илмий ишлари ҳали бошланиши бўлиб, Аллоҳ хоҳласа бундан кейинги фаолиятларида кўплаб мақола ва рисолалар битишига, юртимизда битилмиш диний-маърифий адабиётларнинг кўпайишига ўзининг муносиб ҳиссаларини қўшади, деган умиддамиз.

Ҳикматуллоҳ Иброҳим.

БИРИНЧИ АТР

МУАЛЛИФ МУҚАДДИМАСИ

هَالَوَا وُهَلَانَا اَم يَلَع تَاكَرَبَلَا ضَيَف اُرَدْتَسْمُ ةِيَلْعَلَا تَاذَلَا مَسَابَا ءَاَلْمَا اِيَدْتَبَا

Аввало, Аллоҳ таоло эга қилган ва етказган неъматлари устига яна қўшимча баракотлар мўл-кўллигини ёғдиришини сўраган ҳолда, Олий зотнинг номи ила (Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам сийрати тўғрисида ёзилган) имлони бошлайман.

هَاطَمَلِيَمَجَلَا رُكُشَلَا نَم اِيَطْتَمُمُ ةِيَنَه ةَغَا سُهَدْرَا وَمِ دِمَحَب يِنَتَا و

Иккинчи бора, Аллоҳ таолога чиройли шукр уловларини минганча, мавриди ёқимли, сокин оқувчи тотли сувга ўхшаш ҳамд айтаман.

يَف لَقْتُنْمَا ةِيَلْوَالَاوَا مَدَقْتَلَاب فَوْصَوْمَلَا رُونَلَا يَلَع مُسْأُو يِلَصْأُو
هَابَجَلَاوَة يَرَكَلَا رُغَلَا

(Яратилишда) Муқаддам ва авваллик наътлари билан сифатланган, (ота-боболарининг) мукаррам юзларида ва пешоналарида доим кўчиб юривчи Нур (Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васаллам) га салоту саломлар айтаман.

عَبَّاحُ صَالِحٌ مُغَيِّوٌ وَيُؤَبِّنُ لِرَهْطِ أَطْلَاقِ رُتْغِ الْصُحَيْحِ أَنْ أَوْضُرَّ يَلِغَتِ هَلْ لِحُنْمَتِ سَأَوْ
وَالْأَوْ نَمَوْعَ ابْتِالِ أَوْ

Аллоҳ таолодан набавий, пок аҳли байтлари-ю, авлодларига хос бўлган, саҳобаи киром, тобеъин, табаа тобеъин ва уларни (қиёмат кунигача) дўст тутадиганларни қамраб оладиган розилигини сўрайман.

طِطِخِ فِي عَيْتِ أَوْعِلَ أَنْ مَاطُفِ حَوْ عِيْلَجِ لِحَضِ أَوْلِ الْبُسْ لِكُؤْلُ سَلَّ عَيْ إِدِهْ عِي دَجْتِ سَأَوْ
هَاطُخِ وَإِطِخِ لِ

Ва яна очиқ ойдин, равшан (тўғри) йўлларда юришга ҳидоят беришини ҳамда гуноҳ (га сабаб бўладиган) йўлларга юриб залолатга (ботишдан) сақлашини сўрайман.

فِي رِشْلِ الْبَسْنِ لَأَنْ مَاطَانِ عِي رَقْبَعِ أَنْ أَسْحَ أَدُؤْرُبِ يِ وَيُؤَبِّنُ لِدِلْ وَمَلِّ عَصِقْ أَنْ مَرُشْنِ أَوْ
هَاطُحْ بَعْ مَاسْمِ لِي لِحَتْ أَدْقِعْ

Зийнатлари билан қулоқларни безайдиган шода сингари насаби шарифни назм қилиб чиройли, гўзал лафзлардан ташкил топган Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг (мавлид-таваллуд-ларига оид) қиссасини кенг баён қиламан.

هَلْ لِبَابِ الْإِوُقْ وَالْوَلَوْحِ الْهُنَافِ عِي وَوُقْلِ هَتْ وُقْ وَيَلِغَتِ هَلْ لِحْ لَوْحِ بِنِي عَتِ سَأَوْ

(Бу ишда) Аллоҳ таолонинг қудрат ва кучли қувватидан ёрдам сўрайман. Чунки гуноҳдан қайтишга қувват, ибодатларга қодир бўлишга куч Аллоҳ таолонинг тавфиқи билангина бўлур.

وَمَلَسَ وَوَلَّصَ مُهَلَّلًا مَلَسَ وَسَوَّاهُ صَوْمًا يَدَّشِ فَرَعَبَ مَيَّرَكَ لَأَرْبَقَ مُهَلَّلًا رَطَعِ
وَهَلَّعَ كَرَابَ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва- салламнинг қабри шарифларини хушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Шарҳ: Бу гап дуо ҳисобланиб, эй, Аллоҳим, Раҳматингни нозил қил. Яни: Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг қабри шарифлари- га раҳматингни ёғдир ва уни ҳамиша зиёда қил”¹ -дегани бўлади. Уламолар Пайғамбар алайҳимус солату ва салломлар ҳақида салоту салом, саҳобаларга “розияллоҳу анҳу”, тобеъин, шайхлар, авлиё ва бошқа уламои киромларга “раҳматуллоҳи алайҳ”, деб дуо қилишни мустаҳаб санайдилар.

Назмий бўлақлар “аттириллахумма” деб ажратилгани сабабли омма уларни “Аттир” дея номлаб олганлар. _____

-

И К К И Н Ч И А Т Р

НАСАБИ ШАРИФ

هَلَّلًا دَبَّعُ نَبَأَ مَلَسَ وَوَهَلَّعَ هَلَّلًا لِيَصَّ دَمَّحُ مَأْنُ دِيَّ سَوْهَ لُؤُقَافُ دُغَبَ وَ

(Ҳамду санодан) сўнг, (қуйида зикри келадиган зотнинг муборак насабларини) айтаман. У зот, Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васаллам, Абдуллоҳнинг ўғиллари.

Шарҳ: Куняси Абул Қусам-яъни: яхшилиқларни жамловчи.Лақаби Забиҳуллоҳ , 25 ёшида вафот этган.

¹Таълиқу мавлидин набий

²Роддул мухтор1-ж, 58-бет. Муҳаммад- тўхтовсиз мақталадиган маъносини ифода қилади.Араб тилида феъл ليعفت (тафъийл) бобида келганда, кўпинча бир ишни қайта-қайта, кўп марта қилинганлигини ифодалайди. Масалан: عطق (қотоъа) - кесди, عطق (қоттоъа) - қиймалади, حم (ҳамида) - мақтади, حم (ҳаммада) - тўхтовсиз мақтади. Шунда حم

(ҳаммада) феълидан ясалган مُحَمَّد (Муҳаммад) исми тўхтовсиз мақталадиган, деган маънони англатади. Мақтов Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни ҳар томондан чулғаган: исмлари - Муҳаммад ва Аҳмад, шафоат қиладиган

мақомларининг номи - “Маҳмуд”(мақтовли), қиёмат кунидаги байроқларининг номи - “Ливаул ҳамд” (мақтов байроғи), умматлари - “Ҳаммадун” (ҳамду санони кўп айтувчилар)дир. (“Сиз Пайғамбарни кўрганмисиз?” 1/64). Шифо китобида Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг муборак исmlарини адади ҳақида уламолар турли ривоятларни келтирганлар. Ибн ал-Арабий Шарҳи Термизийда исmlарини мингтага етказганлар. Имом Суютий бир рисоласида беш юзтага етказган. Қуръони каримда тўрт жойда Муҳаммад (“Оли Имрон”, 144-оят, “Аҳзоб”, 40-оят, “Муҳаммад”, 2-оят, “Фатҳ”, 29-оят), бир жойда Аҳмад (“Софф”, 6-оят) исми келган. Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг муборак исmlари маданий сураларда зикр қилинганлиги ўша ерда яшаб вафот қилишларига ишорадай гўё. Кунялари Абул Қосим.

{وَيَسِّرْ لِي أَسْمَاءَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَالْأَسْمَاءَ الْمَرْفُوعَةَ وَالْأَسْمَاءَ الْمَرْفُوعَةَ وَالْأَسْمَاءَ الْمَرْفُوعَةَ}

Абдуллоҳ эса, Абдул Муттолибнинг ўғли. Исми Шайбатул ҳамд. (У олий хислатлари мақталган киши эди.) Қавс ичидаги қўшимча баъзи бир нусхаларда зиёда бўлиб келган.

Шарҳ: Абдулмуттолиб - Муттолибнинг қули, хизматкори. Отаси вафот этиб етим қолганидан сўнг, Муттолиб исми амакиси қарамоғида қолди. Шайба одамларнинг гапи ва амакисининг унга кўрсатган меҳр-оқибати натижасида ўзига Абдулмуттолиб лақабини олди. Истеъмолда исми қолиб, лақаби ишлатиладиган бўлиб кетди. Ҳамднинг Шайбага изофаси ташриф учундир. Яхши ниятлар ила келажакда мақтовга сазовор бўлсин деган умидда номланган. Бошида оқ сочи бўлгани учун онаси унга Шайба (Оқ соч) номини берди. Куняси Абул Ҳорис. Аммо арабларнинг туғилган чақалоққа бошида оқ сочи бўлмасада, Шайба исми беришлари улуғ ёшга етсин деган яхши умидда қилинади.

وَرَمَّعُ هُومَسَاوْمَشَاهُ نَبَا

Ҳошимнинг ўғли. Исми Амр

Шарҳ: Ҳошим- нон тарқатувчи дегани. Узун умр кўрсин дейишиб, Амр деб номланган.

{هُوَ الَّذِي لَعْنَةُ أَقْتِرِ الْإِيْمَانِ يَمْتَنِي وَيُدَلِّي} {هُوَ الَّذِي لَعْنَةُ أَقْتِرِ الْإِيْمَانِ يَمْتَنِي وَيُدَلِّي}

Абдуманофнинг ўғли. Исми Муғийра.)Олийжаноб бўлганидан баланд мартабалар унда интиҳо топган).

Шарҳ: Муғийра-душманга қарши чиқувчи ёки пухта иш қилувчи дегани. Чиройли бўлганидан қомарул ботҳо - чўлдаги ой лақабини олган.

نَا لِي الْعِصْقُ وَالْأَصْقُ وَالْبُيُوتُ وَالصُّقُوبُ وَالْمَسَاوِي وَالصُّقُوبُ وَالْمَسَاوِي وَالصُّقُوبُ وَالْمَسَاوِي
هَامِحَ أَمَحَ فَمَرَّتْ حُمْلًا مَرَحَلًا لِي الْعِصْقُ وَالْأَصْقُ وَالْبُيُوتُ وَالصُّقُوبُ وَالْمَسَاوِي

Қусойнинг ўғли. Исми Мужаммиъ. Маккадан узоқда (жойлашган) Қузоъа (Яманда жойлашган) шаҳрининг четида Аллоҳ таоло (ҳайвонини овлашни, дарахтини кесиш, синдириш, ўтларини юлиш каби) ман қилинган нарсаларини қилишдан қайтарган, муаззам (улуғ), Ҳарамга қайтаргунича яшагани учун Қусой деб номланган.

Шарҳ: Қусойнинг исми Мужаммиъ бўлган.

مُيْكِحُ هُمَسَاوِي الْكِنِي

Килобнинг ўғли. Исми Ҳаким

Шарҳ: Итлар билан ов қилишга қизиққани учун Килоб номини олган.

Абу Руқойш ал-Калбий ал-Аъробийга

-“Нега фарзандларингизни Калб - ит, Зиъб - бўри, қулларингизни Марзуқ - ризқли, Рабоҳ - фоида”-деб номлайсизлар?

-Фарзандларимизни душманларимиз учун, қуларимизни ўзимиз учун номлаймиз,- деди. (Яъни: фарзанларимиз душманларимизни енгилда ёрдам беради.)

رْمَنِي

Мурранинг ўғли.

Шарҳ:Қувватли, аччиқ дегани. Душманларига аччиқ захардай таъсир қилсин деб шундай номлашган.

بَعْكُنْبا

Каъбнинг ўғли.

Шарҳ: Каъб-улуғ, шарафли. Ибн Зубайр розияллоҳу анҳунинг хабарига қараганда, у Каъба олдида манжаниқ тошлари қулоқлари олдидан ўтишига қарамай, қотиб қолган Каъбадек ҳеч нарсага қарамасдан намоз ўқирди.

يَؤُلُنْبا

Луайнинг ўғли.

Шарҳ: Луай-буқача. Кучли бўлсин дея номланган.

بَلَاغُنْبا

Ғолибнинг ўғли.

Шарҳ: Ғолиб-ғалаба қилувчи.

يَشْرُقُ لَأَنْوَطُ بَلَاءُ بَسْنُتِ هَلْ أَوْ شَيْ رُقْ هُمْ سَأَوْ رُفِ نْبا

Фихрнинг ўғли. Унинг исми Қурайш бўлган. Унга ички Қурайшликлар нисбат қилинади.

Шарҳ: Фихр ва унинг авлоди араб қабилалари ичида кучли, жасоратли бўлганидан “Қурайш”-акула лақабини олишган. Мулла Алий ал-Қорий эса “Шифо”нинг шарҳида Фихр тарқоқ қабилани жамлагани учун “Қурайш”-жамловчи номини олган деган.

هَاضَتْ رَأَوْ رِيَتْ كَلْ هَلْ لَأَخَنْجَ أَمْ كُيْ نَأَنْ كُ هَؤُفَ أَمْ وَ

Фихрдан юқоридаги насаб кўпчилик (сийрат уламолари) қабул қилиб, рози бўлганидек Кинонийдир.

كَلْ أَمْ نْبا

Моликнинг ўғли.

Шарҳ: Молик-подшоҳ. Арабларнинг подшоҳларидан бўлган.

رَضِّن لِّلْاِنْبَا

Назрнинг ўғли.

Шарҳ: Назр - чиройли, гўзал. Ҳуснда беназир бўлгани учун назр деб номланган.

عَنَّا نَكِنْبَا

Кинонанинг ўғли.

Шарҳ: Кинона-камон ўқларини соладиган идиш. Ўз қавмининг айбла -рини беркитиб, ҳимоя қилсин дея шундай номлаганлар.

عَمَّيْنُ خُنْبَا

Хузайманинг ўғли.

Шарҳ: Хузайма-мустаҳкам. Ишига маҳкам, пухта бўлсин деб номлаганлар.

عَكْرُدُّمَنْبَا

Мудриканинг ўғли.

Шарҳ: Мудрика-топқир. Исми Омир. Уч ака-ука бўлишган. Бир куни отаси Илёснинг туялари йўқолиб қолади. Топа олмагач, ўғилларига туяларни топиб келишни буюради. Уларни Омир топиб келади. Шундан кейин унга “Мудрика” (топқир) лақаби берилади.

يَبِّن لِّلْاِبْوَبُ لِّصَفِيْعَمُسَوَّيْمَحَلْلَا بَا حَرَلَا يَلَا نَدُبَلَا يَدَّهَآ نَمُّ لَّوَا وَّهَو سَايَلَا اِنْبَا
هَابَلَّو يَلَا غَاتَه لِّلْاِرَكَدَّ مَلَسَوَّه يَلْعُ هَلَلَا يَلَّص

Илёснинг ўғли. У Ҳарамни Риҳоб деган (бўш жойига) туяларни (ҳайдаб бориб) биринчи бўлиб ҳадя қилган. (Яна) Илёснинг сулбида Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам Аллоҳнинг зикр қилганлари, талбия айтганлари эшитилган.

Шарҳ: Илёс-ноумид. Отаси қарилик чоғида кўргани учун шундай номланган

رَضْمَنْبَا

Музорнинг ўғли.

Шарҳ: Музор - чиройли, оқ юзли.

رازندونب

Низорнинг ўғли.

Шарҳ: Низор-оз. Отаси Музор туғилган вақтида оталари сулбида бир-бирларига ўтиб келаётган нубувват нуруни пешонасида зоҳир бўлганини кўргач, жуда хурсанд бўлиб кетди.Элга дастурхон ёзди. Бу гўдакка ҳар қанча сарфланса, оз деди. Натижада Низор номини олди.

دعمنوب

Маъадднинг ўғли.

Шарҳ: Маъадд—доим тайёр.

انذعنوب

Аднаннинг ўғли.

Шарҳ: Аднан—туриш.

ةينسلاةنسلاانابةدئارفتمظنكلسآدهو

Бу (насаби шариф) қимматбаҳо инжу, гавҳарларининг қадри юксак, мунаввар суннат (саҳиҳ ҳадислар) қўллари тизган шодадир.

Шарҳ: Мусанниф раҳматуллоҳи алайҳи насаби шарифни келтиришда саҳиҳ ҳадисларга суянганларини ўта балоғатли, фасоҳатли сўзлар ила баён қилмоқдалар.

هآبآوؤعراشلآهنةكسمةمالسلاةلعةميهازباللخلاللأؤغفرو

У (насаби шариф)ни Шореъ (Набий соллоллоҳу алайҳи васаллам) Иброҳим алайҳиссаломга етказишни қарих қўрганлар.

ةمالسلاةلعةللعامساحبذلاللآةبسننلامولعلايوذدنعببرالبنانذعو
هآمةننمؤةتبسن

Насаб илми билан шуғулланувчи уламолар наздида Аднан насабда Исмоил Забиҳуллоҳгача етиб боради.

هَلْ لَإِيَّالِهِمْ كُتِبَ الدِّينُ الْأُولَىٰ وَالْآخِرَةُ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِحِسَابٍ
وَمَنْ يَعْزُزْهُ اللَّهُ فَلَا كُفْرَانَ لَهُ وَإِلَّاهُ الْغَنِيُّ ذَٰلِكُمْ اللَّهُ يَخْتَارُ الْمَشِيقِينَ

Бас, дур каби нур сочиб турган юлдузлар сингари (насаби ша- риф) шодаси қанчалар улуғ (мукаррам)!? У (шода) ичида (башариятни танлаб олингани), Саййидимиз, (Расули) Акрам соллаллоҳу алайҳи васаллам бўла туриб, қандай ҳам улуғ бўлмасин!?

وَمَنْ يَعْزُزْهُ اللَّهُ فَلَا كُفْرَانَ لَهُ وَإِلَّاهُ الْغَنِيُّ ذَٰلِكُمْ اللَّهُ يَخْتَارُ الْمَشِيقِينَ
وَمَنْ يَعْزُزْهُ اللَّهُ فَلَا كُفْرَانَ لَهُ وَإِلَّاهُ الْغَنِيُّ ذَٰلِكُمْ اللَّهُ يَخْتَارُ الْمَشِيقِينَ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал- ламнинг қабри шарифларини хушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

У Ч И Н Ч И А Т Р

ЯНА НАСАБИ ШАРИФ

أَمْ أَرْجُو أَن يُؤْتِيَنَا اللَّهُ الْكِتَابَ فَقَدْ خُذْنَا بِقَدْحٍ عُكْبَةٍ لَّا نَسْمَعُ لَهَا شَيْئًا وَهِيَ كَالْحُلَّةِ لَّا يَذُوقُهَا مَنْ يُلَاقِيهَا أَلَمْ نَجْعَلِ لَكَ نُجُجًا مِّنَ اللَّيْلِ لَّا يَسْمَعُ وَحُبًا مِّنَ النَّهَارِ لَّا يَبْصُرُ لِكَيْ نَسْخَرَ لَكَ الْوَجْهَ الْأَعْيُنَ وَأَن نَّجْعَلَ لَكَ نَجْجًا مِّنَ اللَّيْلِ لَّا يَسْمَعُ وَحُبًا مِّنَ النَّهَارِ لَّا يَبْصُرُ لِكَيْ نَسْخَرَ لَكَ الْوَجْهَ الْأَعْيُنَ

Бу насаб шундайин улуғ насабдурки, гўё осмон у билан зийнатлангандек, ҳисоблайсиз. Ва яна шундай гумон қиласизки, Жавзо юлдузи у насабни худди маржон таққандек бўйнига тақиб безаниб олган...

أَمْ أَرْجُو أَن يُؤْتِيَنَا اللَّهُ الْكِتَابَ فَقَدْ خُذْنَا بِقَدْحٍ عُكْبَةٍ لَّا نَسْمَعُ لَهَا شَيْئًا وَهِيَ كَالْحُلَّةِ لَّا يَذُوقُهَا مَنْ يُلَاقِيهَا أَلَمْ نَجْعَلِ لَكَ نُجُجًا مِّنَ اللَّيْلِ لَّا يَسْمَعُ وَحُبًا مِّنَ النَّهَارِ لَّا يَبْصُرُ لِكَيْ نَسْخَرَ لَكَ الْوَجْهَ الْأَعْيُنَ

Қандай улуғ, шарафли насаб шодасики, сиз унинг ичида гўё бебаҳо дур кабисиз.

Шарҳ: Манашу икки байт “Қасидаи бурда” муаллифи Имом ал-Бусийрийнинг “Ҳамзийя” қасидасидан олинган.

هَيْلُهَا جَلَّ حَافِسٌ نَمَّ يَلَاغَتْ هَلْ لَهَا رَهْطٌ بَسَّ نَمَّ وَبِمَرْكُ آو

Бу насаб қандаям мукаррам насаб эканки, Аллоҳ таоло уларни жоҳилият айбларидан авайлаб пок сақлаган?!

هَآوَرُوِي نَهَلْ هَدِرُومَ يَفُ دَرَاوِي قَارْعُلْ أَنْ يَزَلْ دَرُؤَا

Юқорида зикри ўтган тартибдаги насабни Зайниддин ал-Ироқий (раҳматуллоҳи алайҳ) ўзининг “Мавридул ҳаний” номли китобида (Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг) муборак насаблари тўғрисидаги саҳиҳ ҳадислар ила келтирган.

هَمْ سِإْلٌ أَنْ وَصَدَّاجٌ مَالٌ أَعَابَا دَّمَ حُمْ لَمْ أَرَكْ هَلْ إِنْ ظَفَحَ

Аллоҳ таоло Муҳаммад алайҳиссаломнинг каромати юзасидан, қолаверса муборак номларига айб етмасин учун ул зотнинг ота-боболарини ҳифзига олди.

هَمْ أَوْ هَيْبَ أَيْ لِي وَمَدَّ أَنْ هُمْ رَاعٌ مُهْبِصِي مَلَفَ حَافِسٌ لَأُوكَّرَتَ

Бас, Аллоҳнинг ҳифзи билан улар сифаҳ (зино) га яқин йўламдилар. Шундай қилиб, ҳазрати Одамдан то онаси ва отасига қадар бўлган аждодларига зино ори етмади.

Шарҳ: Манашу байт Ҳофиз Ибн Носириддин Димашқийнинг қасидасидан олинган.

هَيْبَةُ لَأَمْ هَرُغٌ رِي رَأْسَا يَفُ ةُؤْبُنْ لَأُؤُنْ يَرْسُ ةَآرْسَ

Росуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг аждодлари, ҳаммалари обрў-эътиборли бошлиқ ўтганлар. Ул зотнинг муборак пайғамбарлик нурлари боболарининг пешоналаридаги чизиқларда намоён бўлиб, авлодма-авлод кўчиб юрарди.

هَلْ لَدُنَّ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ وَبِالْطُّمُورِ ۝ وَبِالَّذِينَ يُدْبِعُونَ مَاءً بَرْدًا فَكُلُوا مِنْهُ حَيْثُ شَاءُوا وَلَا يَذُقُوا الْخَمْرَ وَلَا الْبَحْرَ وَلَا يَسْقُوا شَيْئًا عَلَيْهِ كِتَابٌ ۝ وَبِالَّذِينَ يُدْبِعُونَ مَاءً حَارًّا فَلَا يُسْقَوْنَ مِنْهُ قُرْطُبًا وَلَا تَرْتِيبًا ۝ وَبِالَّذِينَ يُدْبِعُونَ مَاءً حَارًّا فَلَا يُسْقَوْنَ مِنْهُ قُرْطُبًا وَلَا تَرْتِيبًا ۝ وَبِالَّذِينَ يُدْبِعُونَ مَاءً حَارًّا فَلَا يُسْقَوْنَ مِنْهُ قُرْطُبًا وَلَا تَرْتِيبًا ۝

(Туғилиш замони тобора яқинлашаркан) Росулulloҳнинг худди бадр кечасида ойдин кўринадиган ўн тўрт кунлик ойга ўхшаш нурлари боболари Абдул-мутоллуб ҳамда унинг ўғли Абдуллоҳларнинг пешоналарида (жило сочиб) равшан бўлди.

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَلْعَنُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِوَعْدِهِمْ لَا يَأْتِيهِمْ ۝ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَلْعَنُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِوَعْدِهِمْ لَا يَأْتِيهِمْ ۝ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَلْعَنُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِوَعْدِهِمْ لَا يَأْتِيهِمْ ۝

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва-салламнинг қабри шарифларини хушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

ТЎРТИНЧИ АТР

ТУҒИЛИШ АРАФАСИДАГИ ҲОЛАТЛАР ВА МЎЪЖИЗАЛАР

وَأَنَّ عَمْرُؤَ وَتَرْوُصٌ بَّأَخْوَرًا وَأَمْسُجُ رَأَاهُ طِيًّا ۝ وَيَوْمَ دَمَّخُمُ اللَّيْلَ ۝ وَتَقِي قِيحَ زَارِبٍ ۝ يَلْعَنُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۝ وَأَنَّ عَمْرُؤَ وَتَرْوُصٌ بَّأَخْوَرًا وَأَمْسُجُ رَأَاهُ طِيًّا ۝ وَيَوْمَ دَمَّخُمُ اللَّيْلَ ۝ وَتَقِي قِيحَ زَارِبٍ ۝ يَلْعَنُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۝

Аллоҳ таоло (охирги Пайғамбари) Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламга тегишли Ўз ҳақиқатини рўёбга чиқаришни ва у зотни жисм ва руҳларини сурат (шакл) ва маъно (шамоил, сифатлари)да зоҳир қилишни ирода қилиб, Зуҳрийя қабиласига мансуб Оминани раҳмига нақл қилди.

وَأَفْطَسُ مِلْ أُمَّ نُونُكَتْ ۝ نَابُ بِي جُجُمُ لُبِّي رَقُولِ ۝ أَصْحَ وَ

Қорийб (ҳар бир бандага қон томиридан ҳам яқин), Мужийб (дуо, илтижоларни ижобат этувчи) Аллоҳ таоло Омина онамизни Мустафо соллаллоҳу алайҳи васалламдек зотга она бўлишдек (мақомга) хослади.

﴿يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ وَالَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ زَكَاةً وَيَسْتَكْبِرُونَ﴾

Осмонларда (Омина Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал- ламнинг) зотий нурига ҳомиладор бўлганлиги нидо қилинди.

﴿أَبْصَحَ مِيسِرَ نَبِئْتِ بُولِ بَصِصٍ لِكِ أَبْصَوِ﴾

Ёқимли, роҳатбахш (шарқдан эсадиган) сабо шамоли эсиб, ошиқлар хурсанд бўлди. Яъни: охир замон пайғамбарига ҳомиладор бўлганлик хабари ёқимли, роҳатбахш сабо шабодаси мисол ошиқларни ўз таровати ила хурсанд қилди

﴿سُؤَسُؤُ السَّالِحَاتِ النَّالِمِ أَوْبَدَجِ لُوطَ دَعْبُ ضَرَّالِ تَيْسُ كَوِ﴾

Узоқ давом этган қаҳатчиликдан замин ипакдек майин (гўзал) кийимларни кийди. Яъни: Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам баракотидан ерлар ям-яшил ўт- ўланларга бурканди.Чунки дунёга башариятнинг саййиди меҳмон бўлиб келаётганди.

﴿أَن جِوْنِ أَجْلِ رَجَّ شِلَّيْنَ دَأُوْرَامَّ ثَلَّ تَغَنِّيَ أَوِ﴾

Мевалар (етилиб) фарқ пишди. Янги мева узиб (тановул қилув- чига) дарахтлар меваларини яқин қилди.

﴿يَبْرَغُ لَنَا سَلَّ الْأَحْصَافِ بِشَيْ رُقْلٍ ءَبَادُ كِهْلَمَّ حَبَّ تَقَطَّنَوِ﴾

Қурайш қабиласидаги ҳамма ҳайвонлар Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламга омиладор бўлинганлигини араб тилида равон сўзлади.

﴿أَوْفَ الْأَوْعُؤِ لَيْلَعُ مَأْنِ صَالِ أَوْرَسَ الْتَحَّ وَ﴾

Тахтлар, бут ва санамлар юз тубан ерга қулади.

عِيَّ حَبْلُ الْهَبِّ أَوْدَ وَبِرَاعٍ مَلَّ أَوْ قَرَأَ شَمْلًا شَوْحٌ وَتَرَشَّ أَبَتْ وَ

Машриқу мағрибда яшовчи ваҳший ҳайвонлар, сув ҳайвонлари бир-бирларига хурсандчилик изҳор қилдилар.

هَآيَ مُحَسِّنٌ كَرُورٌ سَلَامٌ مَلَّ أَوْ عُلَّ تَسْتَحِ أَوْ

Бутун олам шодлик (шароби)дан (тўлдирилган) сурур, шодонлик қадаҳини ичди.

مِنْ مَزَلِ الْضَبِّ نَجْلًا تَرَّشُّ بَو

Жинлар Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг дунёга келиш пайти яқинлашаётганлик хабарини беришди.

Шарҳ: Баъзи нусхаларда “бушширот” маълум феъли мозий шаклида келган.

عِيَّ نَابٍ رَلَّ تَبَّ رَوَّ وَنَاةَ كَلَّ تَكُهُ تَنَ أَوْ

Коҳинлик барбод қилинди. Роҳиблар (бўлаётган ишлардан) хавф қила бошладилар.

هَاتِ هُنَّ سُحَّ الْحِ يَفِ وَرِيَّ بَخَّ رِبْحٌ لُكَّ وَرَبَّ خَبَّ جَهَلٌ أَوْ

(Воқеаларни) чиройли ҳуснидан (ёқа тишлаб) лолу-хайрон қолишиб, ҳар бир олим, хабардор кишилар (бу оламшумул) хабарни тезда тарқатдилар.

عِيَّ رَبِّ لَلِ رِيَّ حَوْ وَنِيَّ مَلَّ أَعْلَى دِّيَّ سَبَّ تَلَمَّ حَدَّقَ كُنَّ إِنَّا هَلَّ لِيَّ قَفَّ مَنَّمْ أَلَا يَفِ هُمَّ أَوْ تَيَّ تَأَوْ هَابُ قُعُ دَمَّ حُ تَسُّ هَنَّا أَلَّ أَدَّمَّ حُمَّ هَيْ تَغَضَّ وَ إِذْ هَيْ مَسَّ وَ

Онаси (Омина)га тушида: “Сиз борлиқнинг энг яхшисига ҳомиладор бўлдингиз. Уни дунёга келтирганингизда Муҳаммад деб номланг, чунки у зот алал оқибат мақталур”, - дейилди.

وَمَلَسَ وَوَلَّصَ مُمَّهَلَلَا مِيْلَسَتَوِ ةَالَصَّ نَمَّيْدَشَ فَرَعَبَ مَيْرَكُّلَا ةَرَبَقَ مُمَّهَلَلَا رَطْعَ
وَءَلَعَكْرَابَ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал- ламнинг қабри шарифларини хушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Б Е Ш И Н Ч И А Т Р

ҲОМИЛАДОРЛИК ВАҚТИ ВА ТАВАЛЛУДЛАРИ

ءِيَوْمَ لَلْاَوْقَالَ رُوْهُشَمَ يَلَعَنَ اَرْهَشَ مَلَسَوِ ةَيَلَعُ هَلَلَا يِلَصَّ وَوَلَمَحَ نَمَّ مَتَّ اَمَلَوِ
نَمَّيْدَعُ يَنْبَ هَلْاَوْحَّ أَبَ زَاتُجَادَقَ نَاكَ وَهَلَلَا دُبَعُ ةُؤْبَأَ ةَرُونُمَلَا ةَنِّيْدَمَلَابَ يَّفُؤُتَ
ءِيْرَاجَّ نَلَلَا ةَفِيْءُ اَطَلَا

Ривоят қилинган машҳур гапларга қараганда, ҳомилага икки ой тўлганда, Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг оталари Абдуллоҳ Нажжор қабиласидаги Бани Адий (уруғидаги) тоғалари ҳузуридан қайтаётиб (йўлда) вафот этди.

هَ اَوْكَشَوُ ةَمُقُسَ نُونُ اَعْيَا مَيْقَسَ اَرْهَشَ مَهِيْ فَتَشَكَّمَوِ

(Ўлимдан олдин) тоғалариникида бир ой касал бўлиб ётди. (Қариндошлари) уни касали ва шикоятларидан (хабар олиб) ёрдам бериб турдилар.

نَاوِ ةَيَرَمَقُ رُوْهُشَا ةُءَسَتَ حَجَّ اَلَلَا يَلَعَنَ مَلَسَوِ ةَيَلَعُ هَلَلَا يِلَصَّ وَوَلَمَحَ نَمَّ مَتَّ اَمَلَوِ
هَادَصُ ةَنَعُ يَلَجَّ نَيْنُ اَنَامَزَلَلَا

Ҳомилага қамарий ой ҳисобида тўққиз ой тўлганда, замоннинг (туғилиши кутилаётган) зотга ташналиги кетаёзди.

“Юриш-туришида, ҳайъатда, сийратда, кўринишда Фотима бинти Росулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламчалик Росулulloҳ- га ўхшаш кишини кўрмадим”.

“У Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг олдига қочон кирса ўринларидан туриб, ўпиб ўз жойига ўтказар эдилар. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам унинг олдига қочон кирсалар ўрнидан туриб, ўпиб, ўз жойига ўтказар эди...”, деди.

Термизий, Насай ва Абу Довуд ривояти.Унинг лафзи:

Уммул мўъминийн Оиша розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:

Ҳайъатда, сийратда, кўринишда Фотима каррамаллоҳу ваҷҳаҳочалик Росулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламга ўхшаш кишини кўрмадим. У Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг олдига қачон кирса ўринларидан туриб, қўлидан тутиб, ўпиб ўз жойига ўтказар эдилар. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳам унинг олдига қачон кирсалар ўрнидан туриб, қўлидан тутиб, ўпиб, ўз жойига ўтказар эди.

عَدَا نَاكَ - مَلَسَ وَهِيَ عُلَى لَلِ اِي لَص - سِي بِن لَلِ اِن : لَاقُ هُنَّ اِهِي بَا نَع لَلِ اِهِي نَب دَمَّ م ن ع
تَاقُ ثَرَا زَب لَلِ اِح رَو رَا زَب لَلِ اِه اَو رَه تَي ب لُ خ دِي سِي تَح ه ل ا ن م ق حَ رَ ح

Муҳаммад ибн Ҳилолдан у отасидан ривоят қилади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам чиқиб то уйига кириб кетгунларича туриб турар эдик”, деди.

Баззор ривояти.Баззорнинг кишилари сиқа-ишончли кишилар.

سِي بِن لَلِ اِهِي لَلِ اِس رَا اِي عَس م كُ ح ي ل ع ا و ل ز ن ا م ل عَ ط ي رُق ل ه ا ن ا ن ا ي رُ دُ ح ل ا د ي ع س ي بَا ن ع
هِيَ لَلِ اِي لَص - سِي بِن لَلِ اِن : لَاقُ رَمَقُ اِح رَا م ح ي ل ع ا ع ا ج ف - مَلَسَ وَهِيَ عُلَى لَلِ اِي لَص
لَلِ اِي لَو س ر ي ل ا د ع ق ي ت ح ا ع ج ف " م ك ر ي خ ي ل ا " وَا " م ك د ي س ي ل ا ا و م و ق " - مَلَسَ وَ
دُو ا د و بَا ه ا و ر . مَلَسَ وَهِيَ عُلَى لَلِ اِي لَص

Абу Саъийд ал-Худрий розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Қурайза аҳллари Саъднинг ҳукмига тушганда Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам унга одам юборди. Оқ эшакни миниб келди. Шунда Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Сайидларингизга туринглар” ёки “Яхшиларингизга туринглар”, - дедилар.Келиб Росулulloҳнинг олдида ўтирди.

Абу Довуд ривояти.

Ҳадисда аҳли фазлларнинг иззат-икром қилиш ва келганларида туриб кутиб олишга далилдир бор.Қози Иёз бу наҳий қилинган туриш эмас.Ўтириши довомида қолганларни тик туришларини яхши кўрадиган кишилар учун туриш макруҳ деганлар.

Ҳадиси шариф Саъд ибн Муоз розияллоху анху ҳақида айтилган.

سَلَّحَ وَرَمَاعُ نُبَا مَاقَفِ رِمَاعِ نُبَاوِ رِيْبُ زَلَا نُبَا لَعِي وَاغْمَجَ رَخَ : لَاقِ زَلَجِمِ يَبَا نَع
هُ لَلِ لِي لَصَ لَلِ لَ لُ وُسَرُ تَعَمَسَ يِنْفِ سَلَجِ رِمَاعِ نُبَا لَعِي وَاغْمُ : لَاقِ فَرِيْبُ زَلَا نُبَا
نَمُ هَدَعَمُ أَوْبَتِي لَفِ أَمَائِقُ لَجَلَا هَلْ لُ تَمِي نَأْبَحَ أ نَمُ " لُ وُقِي - مَلَسَ وِ هِي لَع
دُوَادُوبُ أ هَاوَر . رَانَلَا

Абу Мижлаз розияллоху анхудан ривоят қилинади:

“Муъовия Ибн Зубайр ва Ибн Омирнинг олдида чиқди. Ибн Омир ўрнидан турди. Ибн Зубайр ўтираверди. Муъовия Ибн Омирга: “Ўтир. Мен Росулulloҳ соллаллоху алайҳи васалламнинг:

“Ким кишиларни унга тик турмоқликларини яхши кўрса дўзахдаги жойига тайёрланаверсин”, деганларини эшитганман”, - деди.”

Абу Довуд ривояти.

رِمَاعُ نُبَا مَاقَفِ رِيْبُ زَلَا نُبَاوِ رِمَاعِ نُبَا هِي فِ اتِّي بَلَحَدَ لَعِي وَاغْمُ نَأْبَ زَلَجِمِ يَبَا نَع
هُ لَلِ لِي لَصَ لَلِ لَ لُ وُسَرُ تَعَمَسَ يِنْفِ سَلَجِ رِمَاعِ نُبَا لَعِي وَاغْمُ هَلْ : لَاقِ فَرِيْبُ زَلَا نُبَا سَلَجِ و
رَانَلَا ي فِ اتِّي بَأَوْبَتِي لَفِ أَمَائِقُ دَابِعُ لَ هَلْ لُ تَمِي نَأْبَ رَسَ نَمُ : لُ وُقِي - مَلَسَ وِ هِي لَع
دُوَادُوبُ أ هَاوَر

Абу Мижлаз розияллоху анхудан ривоят қилинади: “Муъовия бир уйга кирди. У ерда Ибн Зубайр ва Ибн Омирлар бор эди. Ибн Омир ўрнидан турди. Ибн Зубайр ўтираверди. Муъовия Ибн Омирга: Ўтир. Мен Росулulloҳ соллаллоху алайҳи васалламнинг:Кимни бандаларни унга тик турмоқликлари хурсанд қилса дўзахдаги уйга тайёрланаверсин”, деганларини эшитганман, деди.”

Абу Довуд ривояти.Юқорида Абу Мижлаз розияллоҳу анҳудан ривоят қилинган икки ҳадис маънода очиқ-ойдин эмас.“Саййидларингизга туринглар” ҳадисига ҳам тескари келмайди.Чунки бу ваъийдлар турилмаса мутакаббирлик қилувчи, ғазаби келиб, қариҳ кўрувчилар ва ўзи ўтириб олиб қолганларни туришларини яхши кўрадиганларга қаратилган.

عَلَيْكَ وَتُمْ - مَسَّ وَهِيَ لَعَلَّ لِي لَص - لَلْ لُ لُ وَسَرَّ أَنْ يَلَعَ جَرَحَ : لَأَقَ - مَامُ أَيْ بَأْ نَ ع
 هَ أَوْ . أَضْعَبَ أَهْضَعْبُ مَطْعُغِي مُجَاعًا لَأَمْ وَقَتَ أَمْ كَ أَوْمُ وَقَتَ أَلْ : لَأَقَ فِ - لَيْ لِي لَأَنْ مَقَ فِ أَصَعَ
 هَ جَامُ نَبَاوْ دُوَادُوبًا .

Абу Умома розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: “Бизга Росулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳассаларига таяниб чиқдилар. Қаршилаб ўрнимиздан турдик. Шунда у зот: “Ажамлар баъзиси баъзисини улуғлаб турганидек турманглар”, дедилар”. Абу довуд, Ибн Можа ва Аҳмад ривояти.Бу ҳадиси шариф заиф, ҳужжатга ярамайди.Унда Абу Марзуқ ва Абу Ғолиб ҳужжатга ярамайди.Фатҳ”да Ибн Ҳажар Табарийдан нақл қилиб: “Санадида изтироб ва танилмаган кишилар бор”, деган.

عَلَيْكَ وَتُمْ - مَسَّ وَهِيَ لَعَلَّ لِي لَص - لَلْ لُ لُ وَسَرَّ أَنْ يَلَعَ جَرَحَ : لَأَقَ - مَامُ أَيْ بَأْ نَ ع
 هَ أَوْ . أَضْعَبَ أَهْضَعْبُ مَطْعُغِي مُجَاعًا لَأَمْ وَقَتَ أَمْ كَ أَوْمُ وَقَتَ أَلْ : لَأَقَ فِ - لَيْ لِي لَأَنْ مَقَ فِ أَصَعَ
 هَ جَامُ نَبَاوْ دُوَادُوبًا .

Анас розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:“Уларга Набий соллаллоҳу алайҳи васалламдан кўра маҳбуб шахс йўқ эди. У зотни кўрганларида ўшани қариҳ кўришини билганликлари учун турмас эдилар”. Бухорий “Адаб”да, Термизий, Аҳмадлар ривоят қилганлар. Бу ҳадиси шариф Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ўта товозели эканлигига ёки арабларнинг одоб мақомида ошиқча такаллуфни қариҳ кўришларига оиддир. Уламоларимиз эса: Шайх Аҳмад ибн Қудома ал-Мақдисий:“Уламолар ота-она, одил имом, фозил кишилар учун туриш мустаҳаб санайдилар. Бу фозил кишилар орасида шиорга айланиб қолган. Бир инсон туришга ҳақли кишиларга турмай, инсонларнинг: “Улар шаънини паст санаб, (одобда) ноқислик қилди”,-деган нисбат беришларидан омон бўлмайди. Натижада анашу адоватга сабаб бўлади”. Аҳли фазллар учун туриш мустаҳаб.У ҳақида ҳадислар ворид бўлган. Наҳий борасида сариҳ, саҳиҳ нарса йўқ. Ота, ҳоким каби аҳли фазллар учун туриш мустаҳаб ҳисобланади.Чунки буларга ихтиром кўрсатиш шаръан ва

одоб юзасидан матлубдир.

Шайх Важиҳуддин Абулмаъалий “Ҳидоя”нинг шарҳида: “Уламо ва аҳли шарафларни туриш ила икром қилиш мустаҳаб суннат (одат)дир.”,-деган.

Қолюбий: “Бойлик учун эмас, олим, мусолиҳ (ислоҳ қилувчи), дўст ва шарафли кишилар учун туриш суннат ҳисобланади. Баъзилар ҳозирги замонда уни вожиблиги ҳақида баҳс қилганлар.Чунки уни тарк этмоқ сила (раҳм)ни узиш ҳисобланади.

Байҳақий: “Ансорлар Саъд розияллоҳу анҳуга, Толҳа розияллоҳу анҳу Каъб розияллоҳу анҳуга турганларидек яхшилик ва икром маъносидаги туриш жоиз.Туришларига ўзини ҳақли деб эътиқод қилиб, турмасалар ғазаби келиб, маломат тошини отиб, шикоят қиладиган кишига (туриш) лозим эмас”.

Имом Ғаззолий раҳматуллоҳи алайҳ: “Улуғлаш тариқасида туриш макруҳ. Ҳурмат тариқасида туриш макруҳ саналмайди деганлар”.

Қуртубий роҳматуллоҳи алайҳ: “Ўзи ўтириб, бошқалар турмаса ғазаби келадиганларга туриш макруҳ деган”.

Мулла Али Қорий раҳматуллоҳи алайҳ Шифога битган шарҳида Тилимсанийдан нақл қилиб айтади: “Тилимсаний раҳматуллоҳи алайҳ айтади: “Туриш тўрт хил бўлади:

- 1.Ман қилинган туриш.Ўзи учун турмоқликларини яхши кўрадиган киши учун туриш.
- 2.Макруҳ туриш. Ўзи учун турмоқликларини ёмон кўрадиган киши учун туриш.
- 3.Жоиз туриш.Тавозели олим учун туриш.
- 4.Чиройли саналган туриш.Сафардан келган одам учун туриш.

Хулоса: Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳаётлик чоғида ҳам вафотидан сўнг ҳам бирдек эҳтиром қилиш вожиб. Жумҳур уламолар аҳли фазл ва олим кишиларга туриш мустаҳаб эканлигига иттифоқ қилганлар. Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг аҳли фазл ва олимларга муаллим эканлигини эътиборга олсак, туриш жоиз ҳисобланади. Мавлид қилиш бидъати ҳасана бўлганидан кейин ихтилоф чиқармаслик керак. Ихтилоф чиқариб яна қалбларимиз ихтилофли бўлиб

қолмасин!!!

Касаллиги, қарилиги ёки туришни истамаганларни маломат қилиб жанжал чиқармаслик лозим ва лобуд.

Баъзи бир жоҳил кишиларни маҳалли қиём пайтида Росулulloҳнинг руҳлари ҳозир бўлади деган фикрлари ҳеч қандай илмий асосга эга эмас!

ءَاَرَءَ لَيْلٍ نَّعْتَرَفُ سَأُئِي ضُمَّ كُنْ مَسْمُومٌ لَكَ أَيُّ حَمَوُ

Қуёш каби порлаган юзингиз нақадар гўзал ! Ундан ўша қоронғу кеча ёришиб кетди.

Шарҳ: “Ва муҳаййан” дан то “ҳаққол ҳанаау” деган байтлари машҳур шоир Имом Бусийрий раҳматуллоҳи алайҳнинг “Ҳамзийя” қасидасидан олинган. Буни билиш мушkil эмас. Сабаби Барзанжий раҳматуллоҳи алайҳнинг қасидасидаги байтлар ҳои ҳавваз ила ниҳояланади.

“Ва муҳаййан” роф билан ўқилади.31- саҳифадаги “Насабун” билан бошланувчи байтлари ичидаги “Ҳаббаза” ни фоили “иқдун”га атф бўлади. Шунда маъно: Нақадар гўзал сизнинг қуёш каби порлаган юзингиз! Ундан ўша кеча кўзларни қамаштирувчи нур барқ урди.

Одатда инсоннинг чиройини намоён қиладиган аъзо юз ҳисобланади. Бу ерда мусанниф раҳматуллоҳи алайҳ “зикри жуз, иродатул кулл” - бўлакни зикр қилиб, бутунни ирода қилиш қоидасини ишлатмоқда. Шунга биноан, Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ўзлари нақадар гўзал, мукаррам-деганидир.

ءَاَوْدُوا وَمَوِيْبُ زُوْرُسْ نِي دَلَلْ نَاكِي دَلَلْ دِلْ وَمَلْ اَلَيْلِ

(Яна) ўша таваллуд кечаси дини Исломга ҳурсандчилик, шоду-хуррамлик зиёда бўлди.

ءَأَسْنَلْ اَلْهَلَنْتْ مَلْ اَمْرًا حَفَنْ مَبْهَوْتَنْ بَاوْعُضَوْبْ تَلْ اَنْ مَوِي

Ваҳбнинг қизи (Омина) Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васал- ламни дунё келтирган куни дунё аёллари етмаган фахр-ифтихорга етди.

أَرْزَدَعُ لِمَا مَيَّرَمُ لِنَبَقِ تَلَمَحِ أَمَّ لَضْفَأَبِ أَمَّ وَقِ تَتَاو

Қавмига олдин покдомон Марям дунёга келтирган (Исо алайҳис- салом, балки олдин ўтган пайғамбар алайҳимуссаломлар)дан кўра афзал зотни дунёга келтирди.

أَبَّوْهُمُ هِيَ لَعَلَّ أَبَّوْ رَفُّ كُ لَلِ عِلَّاطِ يَفُ هُنَّ نَاكُ دِلْوَم

Бу туғилиш куни куфр қисматига (битилган) катта ғам ва тузал- мас вабо эди.

أَنَّ هَلَّ الْقَحَّوِ يَفَطُّ صُمُّ لِدِلْوُ دَقُّ نَا فَاوَّ هَلَّ يَرْشُ بْ تَلَاوَتَو

Хотифдан Мустафо туғилиб, фараҳ қарор топганлиги хушxabари биринкетин янграрди.

عَادَ هَلَّ لَعَادَ مَ - أَنْ يَلَعُ رُكُّ شَلَّابَجْوَ *عَادَوْلَاتُ لِي نَثْ نَم - أَنْ يَلَعُ رُذَبَلَّ عِلَّاطِ

أَيَّ أَبَّ حَرَمَ - هَنَّا دَمُّ لَاتَفَّرَشْ تَتَّجْ *عَاطُ مَلَّ رَمَّ أَلَّابَ تَتَّجْ - أَنْ يَفُ ثُغُوبَ مَلَّ هَلَّ يَأْ عَادَ رُيَّ خ

Бизга “Санийятул вадъ” водисидан бадр ойи (каби Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам) келдилар. Модомики Аллоҳга чақирувчи чақирар экан, бизларга шукр қилиш лозим бўлади. Эй бизларга (пайғамбар этиб) юборилган зот! Итоат қилина- диган ишни келтирдингиз. Мадинага ҳуш келдингиз, эй, чақирувчи- ларнинг яхшиси!

Баъзи кишилар “Ва муҳаййан” нинг ўрнига “Толаъал бадру”ни ўқий- дилар.

هَبُّوْ طَفَّ هَيْ وَرَّوْ هَيْ أَوْرُوْ وَذُ هَيْ مَّئِيَّ أَيْ فَيَّرِ شَلَّابَجْوَ *رُكُّ ذَنْعَمَ أَيَّ قُلَّ لَانَسْحَتْ سَا دَقَّوْ أَدَّ هَامَّ رَمَّوْ هَامَّ أَرْمَ هَيْ أَعَمَّ لَسَّوْ هَيْ لَعُ هَلَّ لَلَّ يَلَّ صُ هُمَّ يَطَّعَتْ نَاكُ نَمَل

Буни билинг! Чуқур тафаккур ва ривоят соҳиблари бўлган уламолар мавлиди (туғилиши) шарифлари зикр қилинганида, туриб қўйишни чиройли санадилар. Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламга ҳурмат-

эхтироми юксак чўққида бўлган кишига Тубо бўлсин!? (Туриш тўғрисидаги гаплар юқорида ўтди.)

كِرَابٍ وَوَمَسَّوَلَصَّ مُهَلَلٍ مِيْلَسَتَوَّةَالصَّ نَمِّيْدَشِي فَرَعَبَ مِيْرَكُلَالرَبَقُ مُهَلَلٍ رَطَعِ
هِيَعِ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал- ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

ОЛТИНЧИ АТР

ТУҒИЛИШ

ءَامَّسَلَا يَلِإُسْأَرَأَعْفَارِضْرَأَلَا يَلَعِ هِيْدِيْ اَعَضَاوَمَسَوِ هِيَعِ هَلَلَا يِلَصَ زَرْبَو
رئِئِاسِ يَلَعِ هِرْدَقِ هِيَعِ فَرِ يَلِإَارِي شُمَ وَ هَالْعِ وَ هِدْدُوسِ يَلِإِغْفِرْلَا كَلِإِذْبِ اِيْمُومِ هِيَعِ لَعْلَا
هِيَرَبَلَا

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам икки қўлини ерга, бошларини эса чексиз осмонга қаратганча гўё мартабаси олий, борлиқдаги бошқа (кимсалар(дан қадри баланд бўлишига ишора қилгандай (сажда қилган ҳолида) дунёга келдилар.

هِيَايَجَسُو هِيَعِ اَبِطُتُنَسَحِ يِدَلِ اَبِيْبَحَلِ اِهِنَاو

У зот (ҳамманинг наздида) табиати, хулқ-атвори чиройли, маҳбуб (севикли) эдилар.

هِيَنَبَلِ اَلِ كِيْتَاوَبُ فُوْطِي وَهَوِ بِلَطْمَلِ اَدْبَعِ هِيَعِ مُأْتَعَدَو

Онаси Абдулмуттолибга (одам жўнатиб) чақиртирди. Абдулмут -толиб эса Каъбани тавоф қиларди.

هَانُم رُوْرُس لِن مَعَلَب وَهِي لِرَطْن وَاعْرُسُم لَبْقَاف

(Хушхабарни эшитгач) шошилиб келдида, набирасига назар солди. Шодликдан боши кўкка етди.

هَيِّن لِر صُوْرُ خَب اُوْعَدِي مَاقَ وَءَاْرَع لِعَبْ كَل لِهَلْ خِدَا وَ

Набирасини Каъбаи Муаззама (ичига)га олиб кириб, хулуси нийятлар ила дуои хайрлар қилди.

هَاطِعَا وَهِي لِعَبْ هَبَّ نَمَام لِي لِعَا تَه لَلْ رُكُوشَا وَ

Яратганга берган неъматларига шукроналар айтди.

هِي هَلْ اِلَّا رَدُّق لِدِي بَرُّس لِر اَعُوْطِقَمَّ اَنُوْتَحَمَّ اَفِي طِن مَّسَلَسَو وَهِي لِعُ هَل لِر لِي لَص دِلُو وَ هَانِي عَهِي اَن اِن اِلْجُ كَبَّ هَلُوْخُ كَمَّ اَنِي هَدَّ اَبِّيَط

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам пок, хатна қилинган, илоҳий қудрат қўли билан киндиги кесилган ҳолда туғилдилар. Икки кўзлари июнат сурмаси ила сурмаланиб, ёғ суртилган, ҳушбўй ҳолда (дунёга келдилар)

هَ اُوْتَمَ مَرَكَا وَ اَدْمُحُمُّ هَامَسَو مَعَطَا وَ مَلُوَا وَ هِي وَس لِر اِي لِعَبَس دَعْبُ هَدَجُ هَن تَخ لِي قَو

Ривоятларда “бобоси роппа-роса етти кунлик бўлгандан сўнг хатна қилиб, валима (суннат) тўйи қилиб, (элга дастурхон ёзиб) таомлар улашиб, (чақалоққа) Муҳаммад деб исм қўйди ва жойини яхшилаб берди”, - дейилган.

Шарҳ: Еттинчи куни чақалоқ номидан қурбонлик сўйиб, хатна қилиб, катта зиёфат беради. Баъзилар Пайғамбаримизни хатна қилинган ҳолда туғилганлар, деб айтишган. Аммо имом Заҳабий: “Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам етти кунлик бўлганларида боболари Абдулмуттолиб

хатна қилган, Муҳаммад деб исм қўйган ва қурбонлик сўйиб зиёфат берган”, деган ривоят” хатна қилинган ҳолда туғилган”, деган ривоятдан кучлироқ”, деган. Шунга биноан, мусанниф раҳматуллоҳи алайҳнинг иккинчи гаплари қувватлидир.

Юқоридаги саҳифада Омина онамиз ҳомиладорлик пайтларида, туғилажак фарзандини “Муҳаммад”, -деб номланиши айтилган Шунингдек, Абдулмутолиб ҳам тушида ўз сулбидан одатдагидан бошқа улуғ мақомга сазовор бўладиган фарзанд туғилишига ишорат этувчи ҳолатни кўрган экан. Икки тушнинг таъсирида ва келиннинг гапига биноан, Абдулмуттолиб набирасини “Муҳаммад” деб номлаган. Тарихчиларнинг такидлашларича, ўша вақтгача арабларнинг ичида фақат уч кишига Муҳаммад исми қўйилган экан. Бир гуруҳ кишилар бир подшоҳнинг ҳузурида бўлишибди. У аввалги китоблардан хабардор экан. Подшоҳ суҳбат давомида Ҳижоз томондан Муҳаммад номли пайғамбар чиқишининг хабарини айтибди. Меҳмонлар ичидан уч кишининг хотинлари ҳомиладор экан. Учовлари ҳам хотиним ўғил туғса, исмини Муҳаммад қўяман, деб ният қилишди. Уларнинг хотинлари ўғил туғибди. Фарзандларини яхши ният билан Муҳаммад деб номлабдилар. Улар қуйидаги кишилар экан: Муҳаммад ибн Сулаймон ибн Мужошеъ, Муҳаммад ибн Аҳижжа ал-Жаллоҳ ва Муҳаммад ибн Ҳимрон ибн Робиъалар. (“Ҳадис ва ҳаёт” 19-жуз, 64-бет;)

وَمَلَسَ وَوَلَّصَ مُحَمَّدًا مِمَّنْ لَسَتْ وَوَالَصَّ نَمَّيْ دَشَّ فَرَعَبَ مِمَّنْ رَكَّلُوا رَبَّ قَوْمَهُمْ لَلْاِرْطَاعِ
عَلَيْهِمْ كَرَابَ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Е Т Т И Н Ч И А Т Р

ТАВАЛЛУД ПАЙТИДАГИ ҒАРОЙИБОТЛАР

عَبْدُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَوَالَصَّ نَمَّيْ دَشَّ فَرَعَبَ مِمَّنْ رَكَّلُوا رَبَّ قَوْمَهُمْ لَلْاِرْطَاعِ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам таваллуд пайт- ларида ғайбий (ғайбга оид) ғаройиб, ғайриоддий (ҳодисалар) бўлди.

هَاتَبْتُ حُجْمًا وَيَلَاغَتِ هَلْ لِي رَأَتْ حُجْمًا نَبَّأَ أُمَّ الْعِلْمِ وَهَتَّوْتُ بِنِ لِّاصِّ أَعْرَابِ

Мақсад нубувватга тайёрлаш, (туғилажак фарзанд) Аллоҳнинг ихтиёр қилиб, танлаб олган (охирги Пайғамбари) эканлигини билдириб, эълон қилиб қўйиш (эди).

هَيْنَ أَطَيَّ شِلَّ سِوْفُنِ لِّأَوْوَدَ وَهَدَّرَمَ لِّأَهْنَعِ دُرَّ وَأَطْفَحُ أُمَّ سِلَّ تَدَيَّرَفِ

Осмон муҳофазани оширди.(Кофир) жинлар, шайтоний нафс эгалари осмондан қувиб, ҳайдаб туширилди.

هَاقِرَمَ لِحَاحِ يَفِي مَيَّجَرَّ لِكِتَارِيَّ لِمُوجِّ لَتَمَجَّ رَوِ

Тушиш пайтида ўтли юлдуз парчалари билан тошбўрон қилинди.

هَيَّرَهُ زَلْأُ مُجَنَّأً لِمَّ لَسَوَّ هَيْلَعُ هَلَّ لِي لَصَّ هَيْلَعُ لَتَلَدَتَ وَ

Нурли юлдузларнинг бари Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламга яқин бўлди.

هَابُرَّ وَمَحَّخَلَّ دَاهُو أَوْرُونُ بَتَرَانَتْ سَاوِ

Нури билан Ҳарами шарифни пасту-баландликларини ёритди.

Шарҳ: Ибн Диҳя юлдузларнинг яқин бўлиши, туғилишни кечасида бўлишини тақозо қилади. Шунинг учун гап заифдир. Заркаший эса буни далил қилиш тўғри эмас. Нубувват замони хориқи одатга лойиқдир. Кундузи ҳам юлдузларнинг тушиши мумкин.

هَيَّرَصِيَّ قَوْلًا مَّأَشَلَّ أَرْوُصُقُ هَلَّ تَأَضَّأُ رُونُ مَّ لَسَوَّ هَيْلَعُ هَلَّ لِي لَصَّ هَيْلَعُ مَجَّ حَخَّ وَ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламдан нур таралиб, (Шомдаги) Қайсар қасрларини ёритди.

هَانَعَمَوُهُرَادَةَكَمُحِاطِبِنَمَاهَارَف

(Ҳатто) Макканинг пастлик жойларидаги кишилар ҳам ўз уй-жойини кўрдилар.

هَآوَسَوُهُكَمَسَنَآوَرَشَوُنَآغَفَرِيَدَلَاةِيَوَرَسُكُلَلِنِئَادَمَلَابُنَآوِيَالْإِلَآغَدَصْنَاو

Анушарвон баланд, мустаҳкам, пишиқ қилиб қурдирган (Ироқдаги) Кисро ҳукмдорлик қилаётган Модоин (шаҳри)даги айвонлар вайрон бўлди.

ةِيُولُغَلِلَهَاتَافُرُشِنَمُرُشَعَوُغَبَرَأَطَقَسَو

(Ўша кеча қаттиқ зилзила бўлиб) ўн тўртта (баъзи ривоятларда ўн иккита) юқори равоқи қулаб тушди.

هَارَعَوُهُبَاصَاآمَلَوَهَلِيَرَسُكَلُمَلْأُرِيَرَسَرَسُكَو

Содир бўлаётган нарсалар дахшатидан Кисрони тахти синди-рилди.

قَارَشِإَوِرِيَنُمَلَاهَرَدَبِغُولُطَلِةِيَسِرَافِلَالِكَلَامَمَلَابُهُذُؤُبُغَمَلْأُنَآرِيِنَلَالَتَدِمَحَو
هَآِيَحُم

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг муборак юзларининг нури мунаввар (тўлин) бадр (ойи каби) толеъсидан (шуласидан) Форс мамлакатадаги ибодат қилинадиган (юз йиллардан бери ўчмай келаётган) ўтлар ўчиб қолди.

ةِيَمَجْغَلِلِدَالْبَلْأَنَمُوقَوَنَادَمَهَنِيَبَتَنَاكَوَوَآسُهُرِيَحُبَتَضَاعَو

Сава кўлини суви кетиб қолди. У Ҳамазон (Хуросондаги шаҳар) ва Қум (Рой) шаҳарлари орасида жойлашганди.

Шарҳ: Кўл у жойга яқин бўлгани учун Соваҳ кўли деб ном олган.

هَآيْمُ الْكَيْتَاهُ غَيْبَانِي حَجَّ ثَلَاوْجُ وَمُفَاوْفَكُ ذَاتُ فَجَو

Кўл қуриб қолди. Сабаби, ўша сувларнинг булоқлари селли мавжлар томчиларидан тўхтаганди.

عُقْنِيْ ءَامُ لُبَقِ اَوْبُ نُكَيْ مَلَّيْ رَبَّوْةَ الْفِيْ فَرَا فَمَّيْ هَوَّوْةَ وَاَمَّسِيْ دَاوْضَا فَو
هَآءُ لَلْءَامِ ظَلَل

(Шомдаги) Самова водийсидаги (анҳор,кўлларда) сувлар тўлиб тошди. У олдин ташна одамнинг томоғини ҳўллагани (атига) бир томчи сув топилмайдиган қуруқ, қақраб ётган чўл эди.

دَلَبْلَاوْةٌ كَيْمُ لَصَارِعُ لَابِ فَوْوَعْمَلَا عَضُّوْمُ لَابِ مَلَسَ وِهَيْ لَعُ لَلْءَامُ لِيْ لَصُ هُدُومَ نَاكْوَ
هَآلَا خِيْلَتُ خِيْآلَ وُحَشُ دَضُّعِيْآلِ يَدَّلَا

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам Маккадаги дарахтлари синдирилмайдиган, яшнаб турган ўсимликлари узилмай- диган, (ундай ишлар) ҳаром қилинган машҳур Иросда туғил дилар.

يُورِمُ ءَامُ لُغْلَلِ لَأَوْقَا يَلَعُ اَوْمُ وَيْ فَيَوَّوْرَ شِيْ فَوَّوْةَ دَالِ وِمَاعِيْ فَلَ تَخَاو

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг туғилган йиллари, ойлари ва куни борасида сийрат уламолари томонидан турли сўзлар айтилган.

لِيْفَلَامَاعُ نَمَلُّوْا لِعِيْبَرِ رَءَشِ رُشَعِيْ نَاثِيْ نِيْ نِثَالِ مَّوِيْ رُجَفَ لِيْبُقِ اَهَّانَا حَجَّارِ لَأَوْ
هَآمَّ حَوَّ مَحَّ لَلْءَامُ نَعِيْلَا عَتُّ هَلَلَا ءَدَّصِيْ دَلَا

Энг ишончли сўз, Аллоҳ таоло Ҳарами шарифни (Абраҳадан) ўз ҳифзу-ҳимоясига олган Фил йили, робиъул аввалнинг ўн иккинчи душанба куни

субҳдан кейин (дейилган).

وَمَلَسَ وَوَلَّصَ مُلَلًا مِلْسًا وَسَتَوَّالَ صَوْمًا يَدَشِ فَرَعَبَ مَيْرَكُلًا رَبَقًا مُلَلًا رَطَعًا
هَلَّعًا كَرَابًا

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

САКИЗИНЧИ АТР

ЭМИЗИЛИШ

امَّا أَيُّهَا هُمُ أَهْتَغَضُ رَأُو

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни бир неча кун ўз онаси эмизди.

هَدَّالِي مَدْنَعُهُ تَفَاوَنِي حَبَّهَلْ وَبَا أَهَقْتَعُ أَيُّتَلَا هَمَّيْ مَلَسَ أَلْأُةَ بِي وَتُهُ تَغَضُّ رَأُو مُثْ
هَارُشُ بَبُّ مَالَسَلْ أَوْ أَلْصَلَّ هَلَّعًا

Сўнг(жиянлик бўлганлик) ҳушхабари етказилганда, (хурсанд бўлганидан) озод қилиб юборган Асламийя қабиласидан Сувайба эмизди.

هَيْ فَحَبَّ يَهَوَّهَ مَلَسَ يَبَّأَوْحُ وَرَسَمَ أَوْ نَبَّأَعْمُهُ تَغَضُّ رَأُو

Сувайба меҳр-муруват кўрсатиб, мамнун ҳолда Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни ўғли Масруҳ ҳамда Абу Салама билан бирга эмизди.

هَارُسَ نِي دَلَّ أَلْأُةَ رُصْنِي فَيَدْمُحِي دَلَّ أَلْأُةَ زَمَحُهُ لَبَقًا تَغَضُّ رَأُو

Сувайба Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг (эмизишдан) олдин дини (Исломга) ёрдам кўрсатишда амаллари мақталган Ҳамза розияллоҳу анҳуни (ҳам) эмизганди.

عَبَّاسٌ وَهُوَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَرْيَمَ بْنَ أَبِي سَلَمَةَ وَهُوَ الَّذِي لَعَنَهُ الْجَلِيلِيُّ لَصَوِّ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам унга Мадинадан ҳадялар, кийим-кечаклар юбориб турар эдилар. Сувайба бу эҳти- ромларига лойиқ эди.

أَمَّا رَأْسُ وَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَّا رَأْسُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Бу ҳол ўлим элчиси унинг жуссасини қамраб олиб,қабрга киргизгунча давом этди.

هَذَا مِنْ نُبَاتِ الْفَخْرِ الْبَشَرِيِّ وَهُوَ الَّذِي لَعَنَهُ الْجَلِيلِيُّ لَصَوِّ وَهُوَ الَّذِي لَعَنَهُ الْجَلِيلِيُّ لَصَوِّ

(Сувайба) жоҳилият жамоаси қавмининг динида ўтганлиги айтилган. (Бошқа ривоятларда эса) мусулмон бўлганлиги айтилган. Ибн Мандах хилофни (батафсил) ҳикоя қилинганлиги собит бўлган.

عَبَّاسٌ وَهُوَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَرْيَمَ بْنَ أَبِي سَلَمَةَ وَهُوَ الَّذِي لَعَنَهُ الْجَلِيلِيُّ لَصَوِّ

Сўнгра Саъдийя қабиласидаги навқирон Ҳалима эмизди.

أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا دَخَلَ الْمَدِينَةَ

Қабилаларнинг ҳаммаси Ҳалимани камбағаллигидан унинг кўкрак (сут)ини рад қилдилар.

يَسَّ شَعْرًا لِقَبْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعَبَ أَبُو سَلَمَةَ وَهُوَ الَّذِي لَعَنَهُ الْجَلِيلِيُّ لَصَوِّ

Уларнинг уйига ана шу куннинг ўзидаёқ) кеч кирмасдан илгари яшаш (қийинчиликдан халос бўлиб) баракалар кирди.

أَخْبَارُ الْإِسْلَامِ وَنَبَلِ الْأُمَّةِ مِنْ نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعَبَ أَبُو سَلَمَةَ وَهُوَ الَّذِي لَعَنَهُ الْجَلِيلِيُّ لَصَوِّ

Ҳалиманинг кўкрагидан (Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни эмизганлиги баракасидан) унинг кўкраги дур каби оппоқ сутга тўлиб (оқди), ўнг кўкрагини Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам, чапини (эса) икки акалари эмарди.

هَيَّيْ غِرْقُ فُلْ اَوَّلِ اَزْهَلِ دَعَبٌ تَحَبُّصًا وَاو

Оч-наҳорлик, камбағалликдан кейин бой бўлиб кетдилар.

هَآيَّ شَلْ اَوَّاهُ يَدَلُّ فَرَّاشَلْ تَنْ مَسَو

Уларнинг туяси ва қўйлари семирди.

هَيَّيْ نَرَوَّهٌ مُمُّ لُكْ اَوْبَانِجٌ نَعَبَاجُنْ اَو

(Хонадонидан эса) бало ва мусибатлар узоқ бўлди (ариди).

هَاشَوَّوَّيْ نَهَلْ اَوَّشَيْعَ دَرْبٌ دُعَّسَلْ زَرْطَو

Бахт-саодат Ҳалиманинг либосини лаззат (ва барака) нақшлари билан бегади.

كِرَابٌ وَّ مَسَّوَّوَّ لَصَّ مَّهَلْ لَإِ مَيْ لَسَتْ وَهَلْ صَنْ مَيْ دَشْ فَرَعَبٌ مَيْ رَكُّ لْ اَهْرَبَقٌ مَّهَلْ لَإِ رَطْعَ هَيْعَ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Т Ў Қ Қ И З И Н Ч И А Т Р

УЛҒАЙИШ ДАВРИ ВА КЎКРАК ЁРИЛИШ ҲОДИСАСИ

هَيْنَابَرَّةَ اَنْ عِبَرَةٌ شَلَا يَفِي بَصَلَا بَابِ شَرْمُوِيْلَا يَفِي بِشَيَانَا وَ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам Раббоний ёрдам (иноят) ила бир кунда бир ойлик улғаяр эдилар.

رُوْهُ شَلَا نَمِغَسْت يَفِي تَيَوَقَّوْ سَمَخ يَفِي شَمَوِثَا لَث يَفِي هَيَمَدَق يَلَعَامَ اَقَف
هَ اَوْ قَطْنَلَا حِي صَفَب

Натижада уч ойлик бўлганларида той туриб, беш ойлик бўлганларида юра бошладилар. Тўққиз ойлик бўлганларида эса фасих нутқда (равон сўзлай) бошладилар.

هَي وَمَدَّ قَلْعُهُ نَمِ اَجْحَاوَا هَي دَلَفِي رِشَلَا هَرَدَصِنَا كَلْمَلَا قَشَو

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам Ҳалиманинг ҳузурида эканлигида икки фаришта муборак кўкракларини ёриб, ундан (шайтоннинг насибаси) қора қонни олиб ташладилар.

هَالَسَغَجْلَلْ لَابَا وَ نَاطِي شَلَا طَحُّ هُنَمِ اَلْزَاو

Шайтоннинг насибасини олиб қор билан ювдилар.

هَامَتَخِ هُوْبُّنَلَا مَتَا حَبَا وَ هَا طَا حُمُث هَي نَامِي اِي نَاعَمَوَّ هَمُ كَحُ هَالَمَو

Қалбини ҳикмат, иймон маъноларига тўлдириб, маънавий ип билан тикиб қўйдилар. Ва уни хотами нубувват билан муҳрладилар.

هَي رِي خَلَلَا هُمُ هَتْمُنَا مِ فَا لَابَا حَجَرَفُ هَانَزَو

Фаришта уни вазнлаганда энг яхши умматнинг мингтасидан оғир келди.

هَابِ صِلَا حَانَمِ فَا صَوَا لَلْمُ كَأَي لَعَمَلَسَو هَي لَعُ هَلَلَا يِلَصَ اَشَانَو

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам комил сифатлар билан (тарбияланиб) ўсдилар.

هَشَخْتِ ثِدَا حِ بِأَصْمَبَ بِأَصْمِي نَأْنَمَ أَرَدَحَ ءِي خَسْرِي غَوْبَ يَهْ وَهْمُ أَيْ لِي لِهُ تَدْرُ مَث

(Кўкрак ёрилиш ҳодисасидан кейин яна) бир ҳодиса рўй беришидан хавфсираб, у зотдан ажралишни истамасада, ўз онасига қайтариб берди.

رَفَأُولِ إِهْئَابِحَ نَمَ إِهْ أَبَحَ فِ ءِي ضَّرْلِ إِهْ دِّي سَلِ إِهْ جِي دَحِ مَّأِي أَي فِ ءِي مَّوِي لِحِ ءِي لَعِ تَدَفَّ وَهْ
هَ أَي حِ ب

Розия (ҳамма рози бўлган) Саййида Хадижа онамиз (ҳаёт) кунларининг бирида Ҳалима Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам олдиларига келганида, ёмғир каби (фойдали) жуда кўп ҳадялар инъом этдилар.

ءِي خِي رَأُلِ إِهْ تَدَحَّ أَوْ هَ أَي لِي لِ مَاقِ فِ نِي نَحِ مَّوِي ءِي لَعِ تَمَدَقَّ وَهْ

Ҳунайн кунида келганларида эса хурсанд бўлиб, ўринларидан туриб турдилар.

أَدْنِ وَءَرْبَ طَاسَبِ فِ رِشَلِ إِهْئَادِرُ نَمَ إِهْ لَطَسَبَ وَهْ

Муборак чакмонларини яхшилик гиламидек тўшаб, иззат- икром қилдилар

ءِي رُذَلِ أَوْ نِي نَبَلِ أَوْ إِهْ وَزَعَمَ تَمَلَّ سَأَ إِهْ نَأْ حِي خِ صِلِ أَوْ

Саҳиҳ (гап)га биноан, Ҳалима, эри (Ҳорис ибн Абдул Уззо, лақаби Абу Кабша), болалари ва зурриётлари мусулмон бўлганликлари (айтилган).

هَ أَوْلِ إِتَاقِ ثَمَّ نَمَّ عُمَجَ ءِي بَاحِ صِلِ لِي فِ إِهْ دَعِ دَقَّ وَهْ

Ишончли ҳадис ровийларидан бир қанчалари иккисини саҳоба- лардан ҳисоблаганлар.

وَمَلَسَ وَوَلَّصَ مُؤَلَّلًا مِيْلَسَتَوَّالَصِّ نَمِّيْدَشِ فَرَعَبَ مِيْرَكُلُّا رَّبَقٌ مُؤَلَّلًا رَطْعَ
هِيَ لَعْلَعُ كِرَابِ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал- ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Ў Н И Н Ч И А Т Р

ТҮРТ, ЙИГИРМА ТҮРТ ЁШ ОРАЛИГИДАГИ МУҲИМ ВОҚЕАЛАР

هَنِيْدَمُ لَآ يَلِإِ هُمُأَوْبٌ تَجَّخَ نَنْيَسَ عَبْرًا مَلَسَوَّ هِيَ لَعْلَعُ لَآ يَلِصَّ عَلَبٌ أَمَلَو
هِيَ وَبَّنَلِ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам тўрт ёшга етганларида онаси (кейинчалик ҳижрат қилиб ,иккинчи ватанларига айланган) Мадинаи Мунавварага олиб борди.

Шарҳ: Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам тўрт ёшга етганларида онаси вафот қилди. Сийрат китобларида бу борада турли хил ривоятлар келтирилган. Олти ёшга тўлганда дейилган ривоят энг саҳиҳи ҳисобланади.

هَفَوْ لَآ نُوْحَجُّ لَآ بَعَشَبٌ وَأَوْبُ أَلْبَابِ هَتْ فَآوَفٌ تَدَاعٌ مُث

Қайтаётиб (Омина) Абво ёки Жаҳунда тоғлик жой атрофида вафот қилди.

نَمٌ دُعَبُ مَالِ سَلَاوُ هَالِصَلَّ هِيَ لَعْلَعُ آهَجَّوَزِي تَلَّ هِيَ شَبَّخَلَّ نَمِيْ أُمُّ هَتْ نَضَاحٌ هَتْ لَمَحَو
هَالَوْمٌ هَتْ رَاحِ نَبْ دِيْز

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламга қараш хизматини кейинчалик мавлоси (озод қилган қули) Зайд ибн Ҳорисага турмушга берган (асли) Ҳабашистонлик Умму Айман (исми Барака бинти Саълаба) ўз

зиммасига олди.

هَيُّرُ يَلْعَاوُ هَلَّ قَرَوُ هِيْلُ هَمَّضَفِ بِلْطُمْلَاذَبَعِ يَلْعَاوُ هَلَّخْدَاوُ

Умму Айман Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг амакиси Абдулмуттолибни олдига олиб борганида бағрига босди. Меҳр кўрсатди. (Ўз фарзандларидан ҳам кўра) зиёда эҳтиром кўрсатди.

هَالَاوُ هَرَّقُوْ نَمْلِيْخَبَّحَبَّ فَمِيْطَعَانُ اشَلْ اَدَهْ يَنْبِلْ نِلْ اَقَوُ

Бу фарзандимни шаъни улуг, мартабаси баланддир. Ким уни ҳурмат қилиб, дўст тутса, офарин, тасанно бўлсин деб қўйди.

يَدْتَعَا فَاَدَغَامُ اَرِيْثَكَ وَ هِيْبَالُ هُسْفَانُ طِقْ اَشَطْعَالُوْ اَعُوْجُ هَابِصِ يَفُكُ شَت مَلَوُ هَا فَاكَفَمَزَمَزَا

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг (яхшиликлардан) ман қилувчи нафслари ёшлигида (катта бўлганларида ҳам) харгиз очлик ва ташналикдан эътироз қилмади. Кўпинча бориб замзам суви билангина нонуша қилар, унга кифояланардилар.

قِيْقَشِ بِلْ اَطُوْبَا هَمَّعُ هَلْفَاكُ هِيْ نَمْلُ اِيْ اَطْمِ بِلْ طُمْلَا دَبَعِ دَجْ اَنَفَبُ تَخِيْ نُوْ اَمْلَوُ هَلْ لْ اَذَبَعِ هِيْبَا

Абдулмуттолибнинг (уйи) саҳнасида ўлим уловлари овози эштилганда, амакиси, отаси Абдуллоҳни туғишган акаси Абу Толиб, Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни ўз кафиллигига олди.

هَابَرَوُ نِيْبَلْ اَوْسْفَانُ يَلْعَاوُ هَمَّذَقُ وَ هِيْمَحُ وَ هَمَّهْ وَيُوْقِدُ مَزَعَبِ هَلْ اَفَاكُ بَمَاقَفِ

(Ёвдан) ҳимоя қилиш, олий ҳиммат кўрсатиш, кучли матонат ила кафиллик қилди. (Амакиси) Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ўзи ва фарзандларидан муқаддам қўяр эди. Чиройли тарбия қиларди.

عَبَّاسٌ مِّنْ آلِ دَاوُدَ الَّذِي فَطَرْنَا لَهُ حَنَافَةً أَمْ لَمْ نَمَلِكْ لَهُ الْإِسْلَامَ وَ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ўн икки ёшга етганларида, амакиси Абу Толиб жиянини Шом шаҳрига олиб борди.

وَأَوْحَىٰ وَهُوَ الْبُحَّارُ فَصَوَّوْا نَمُوهَ زَاكِيَّ مَبَّارِي حَبُّبُ هَارِلُ الْهَفَرَعِ وَ

Роҳиб Баҳийро (Буҳайро) аҳли китобларнинг Таврот, Инжил каби муқаддас китобларида жамлаган ва ўрганган илмлари натижасида у зотни таниди.

عَبَّاسٌ مِّنْ آلِ دَاوُدَ الَّذِي فَطَرْنَا لَهُ حَنَافَةً أَمْ لَمْ نَمَلِكْ لَهُ الْإِسْلَامَ وَ

“Мен уни оламларнинг саййиди, Аллоҳнинг расули ва пайғам- бари деб биламан”- деди.

وَأَوْحَىٰ وَهُوَ الْبُحَّارُ فَصَوَّوْا نَمُوهَ زَاكِيَّ مَبَّارِي حَبُّبُ هَارِلُ الْهَفَرَعِ وَ

Дарахтлар, тошлар у зотга таъзим қилади. Булар фақатгина тоат-ибодати кўп пайғамбаргагина таъзим қиладилар.

عَبَّاسٌ مِّنْ آلِ دَاوُدَ الَّذِي فَطَرْنَا لَهُ حَنَافَةً أَمْ لَمْ نَمَلِكْ لَهُ الْإِسْلَامَ وَ

Биз самовий қадимги китобларда ҳам у зотнинг сифатларини топамиз.

عَبَّاسٌ مِّنْ آلِ دَاوُدَ الَّذِي فَطَرْنَا لَهُ حَنَافَةً أَمْ لَمْ نَمَلِكْ لَهُ الْإِسْلَامَ وَ

(Сўзини тасдиқлаш мақсадида) икки кураги орасида нур таратиб, олий бўлиб турган нубувват муҳри бор деди.

عَبَّاسٌ مِّنْ آلِ دَاوُدَ الَّذِي فَطَرْنَا لَهُ حَنَافَةً أَمْ لَمْ نَمَلِكْ لَهُ الْإِسْلَامَ وَ

Амакисини яҳудий дини аҳллари (зараридан) хавфсираб, уни Маккага олиб кетишга буюрди.

هَارِصُ بَسِّدَقُ مَلَامِش لَانِم زَوَاجِي مَلَوِهَبَ عَجَرَ ف

Муқаддас Шомга етмасданоқ (ярим йўлдан) Бусрога қайтдилар.

وَمَلَسَ وَوَلَّصَ مُمَّهَلَلَا مِي لِسَتَا وَوَالَصَّ نَمِي دَشِ فَرَعَبَ مِي رَكُّلَا رَبَقُ مُمَّهَلَلَا رَطْعَ
هَلَّ عَكْرَابَ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини хушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Ў Н Б И Р И Н Ч И А Т Р

БУСРОГА САФАР

هَيْتَ فُلَا جِي دَخَلِي رَاجَتِي فِي رِصْبِي لِي رَافِاسَ نَسَنِي رِشَعِي وَاسْمَخَ لَبَامَلَو

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам йигирма беш ёшга етганларида, гўзал, навқирон Хадича онамизнинг тижорати сабаб Бусро шаҳрига сафар қилдилар.

هَانَعَامُ مُوقِي وَهُمُ دَخِي رَسِي مَاهُمَا لُغُوعَمَو

У зот билан Хадича онамизнинг ғуломи Майсара (ҳам) бор эди.У Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламга қасд қилган ишларида ёрдам (кўрсатиб), хизматларида бўлар эди.

هَيْنَ اَرِصَنَّ لَابِهَارِ اَرُوطَسَنَدَعَمَوْصِي دَلِي رَجَشَاتِ لَزَنَو

Насронийлар роҳиби Настуронинг ибодатхонаси олдидаги дарахт тагига (дам олиш учун) тушдилар.

سَيَبَنُّ الْإِطْقَةَ رَجَّ شَلَّ إِهْدَهَ تَحْتَ لَزَنَ امَّ لَاقَ وَ هَاوَا وَ فِرَاوُلَا إِهْلَطَ هَيْ لَ لَامِ ذِي هَفَرَ عَف
هَابَحَ وَلِئِضْفَلَابُ هَلَلَا هَصَّخَ دَقُّ لُوسَرَرَا وَ هَيْ قِنِي تَافِصُودُ

Настуро устида соябон қилиб қуёш иссиғидан кенг кўланка қилган (булутлар) соясини (кўриб), у зотни таниди.

“Бу дарахтнинг тагига (дам олиш учун) тушган киши пок сифатли пайғамбар, Аллоҳ таоло гўзал фазилатлар билан сийлаган расул экан-ку”, - деди.

هَي فَخْلُ لَامَ الْعَلَّ لَّ ارَاهَ ظُتْ سَا هُ زُمُ حَ هَيْ نِي عَ ي فَا هَ رَسِي مَلَّ لَاقُ مَث

Сўнгра (Настуро) Майсарага махфий аломатларни зоҳир қилиш учун: - “Икки кўзида қизиллик борми?” - деди.

هَاحَا وَ وَ هَنَ ظَا مَ هَيْ دَلَّ قَحَ فَمَ غَنَبُ هَبَا جَا فَا

-“Ҳа”, -деб жавоб қайтарди (Майсара). Настуронинг кўрган нарсалари ҳақиқат бўлиб чиқди.

هَمَزُكَ أُنْمُ هُنَّ إِفَّ هَيْ وَ طَ نِ سُ حَ وَ مَزَعَا قُ دِ صَبُ هَا عَمُ نُنْ كُ وَ هُوَ قَرَا فُ تَا لَ هَا رَسِي مَلَّ لَاقُ مَث
هَابَتُ جَا وَ هُوَ بِنَابَا يَلَا عَاتُ هَلَلَا

Кейин эса, Майсарага:

“Ундан ажрамагин. Чиройли ният, содиқ мақсад ила унинг хизматида бўл. Чунки У зотни Аллоҳ таоло пайғамбарлик ила мукаррам қилган, (башарият ичидан) танлаб олган”, - деди.

هَيْ لُ عَ ي فِ هَا وَسَنَ نِي بَ يَ هَا وَ الْبَقُ مَ هَا جَ يَ دَحُ هَا تَا رَفَ هَا كَمَ يَلَّ دَا عَا مَث

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам (ва Майсара) Маккага қайтди(лар) . Хадижа розияллоҳу анҳо хона ичида аёллар орасида улов устида келаётган Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни кўрди.

هَالطَا دَقِسْمُ شَلْحُضْ نَم فِي رِشَلْ هَسْ أَرْ يَلَعْنَ اَلْ مَو

Муборак бошлари узра икки фаришта қуёш иссиғидан соя қиларди.

نَم هِي دَلْ عَدُوًّا وَبِهَارْلَا هَلْ اَقْ اَمَبَو هُو لِك رَفْس ل ا ي ف ك ل ا ذ ي ا ر ه ن ا ب ه رَس ي م ا ه ر ب ح ا و
ت ا ر ا م ب ه ع ج ي د ج ل ن ا ب ف ه ا م ن و ا ه خ ب ر ه ر ا ج ت ل ا ك ل ت ي ف ه ل ل ا ف ع ا ض و ه ي ص و ل ا
ه ي ر ب ل ا ي ل ل ا ه ل ل ا ل و س ر ه ن ا ت ع م س و

Майсара Хадижа онамизга ана шу (соя)ни бутун сафар давомида бўлганини, роҳиб айтиб берган нарсаларни, роҳибни ўзига (Майсарага) қилган васиятларини, тижоратларида Аллоҳ таоло фойдани зиёда ва ортиқ қилганини айтиб берганида, Хадича онамизга кўрган, эшитганлари натижасида (муборак) зот Аллоҳни бутун мавжудотларга расули эканлиги равшанлашди.

ه ا ي ر ب ي ط ه ب ن ا م ي ا ل ا ن م م ش ت ل ا ه س ف ن ي ل ا ه ت ب ط ح ف

Пайғамбаримиз соллоллоҳу алайҳи васалламга ёқимли иймон бўйини ҳидлаш учун ўзига совчи қўйдиришини истади

ن ي د و ل و ل ض ف ل ا ه ي ف ا و ب ع ر ف ه ي ق و ت ل ا ر ب ل ا ه ه ه ي ل ا ل ا ه ت ع د ا م ب ه م ا م ع ا ر ب ح ا ف
ا و ه ي م و ق ل ل ا ن م ل ك ب س ح و ل ا م و ل ا م ح و

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам покиза, барча яхшиликларни ўзида жамлаган Хадижа онамиз талаб қилган нарсаларни амакисига айтдилар. Хадижа онамизни фазилатлари, дини, чиройи, моли, ҳасабига рағбат қилди. Ҳар бир қавм (эса) Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни яхши кўрар эди.

د م ا ح م ب ه ل ل ا د م ح ن ا د ع ب م ل س و ه ي ل ع ه ل ل ا ي ل ص ه ي ل ع ي ن ت ا و ب ل ا ط و ب ا ب ط ح و
ه ي ن س

Шарҳ: Икки томон тўйга рози бўлди. Пайғамбаримиз соллоллоҳу алайҳи васалламнинг амакиси Ҳамза розияллоҳу анҳу совчи бўлиб борди.

Абу Толиб хутба ўқиди. Хутбасида балоғатли мақтовлар ила Аллоҳга ҳамду санолар айтганидан сўнг, Пайғамбаримиз соллоллоҳу алайҳи васалламни мақтади.

هُدًى لِّلصَّالِحِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا إِسْلَامُ سَلَّمَ وَهُوَ أَكْرَمُ
 Аллоҳга қасамки, бунда келажакда амаллари мақталадиган улуғ бир мартаба бордир. Хадижа онамизни Пайғамбаримиз соллоллоҳу алайҳи васалламга отаси, бир ривоятда амакиси, (бошқасида эса) акаси Аллоҳ азалда (тақдир қилган имон келтиришдек) саодатга биринчи етишишлиги учун турмушга берган.

هَامَّ سِلِّي لِحُلِّ مَسَابِي دَالِي دَالِي وَوَالِكُ أَدَلُّ وَأُو

Халил (Иброҳим) исмли ўғлидан бошқа ҳамма фарзандларини Хадижа онамиз туғиб берди.

وَمَوْلَانَا مُحَمَّدٌ وَهُوَ أَحْسَنُ الْبَشَرِ وَأَمْرٌ بِالْعَمَلِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا إِسْلَامُ سَلَّمَ وَهُوَ أَكْرَمُ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллоллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Ў Н И К К И Н Ч И А Т Р

КАЪБАНИ ҚАЙТА ҚУРИШ

عَبَّكَ لَلْشَيْخِ رُقٍ تَنْبَ عَنَّا سَنَيْتِ الْوَسَّاسِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا إِسْلَامُ سَلَّمَ وَهُوَ أَكْرَمُ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ўттиз беш ёшга кирганларида қурайшликлар Каъбани қайта қуришга киришдилар. Зеро, (Маккага кираверишдаги) Абтоҳ деган жойдан сел келиб, унинг деворлари ёрилиб, (таъмир талаб) бўлиб қолганди.

Шарҳ: Қурилиш нопок пуллар аралашмаган ҳалол, покиза пуллар эвазига бўлди. Қурилиш ҳамжихатлик билан бошланди.

هَجَرَ وَوَعَدَ دَارَ الْكُفِّ دُونَ الْحَرَجِ لِيُفِي أَوْعَازَانَ وَ

Ҳажарул асвадни жойига қўйишга (навбат) келганда, ҳар бир қабила (бу шарафли ишни ўзига бўлишини) хоҳлар, орзу қилар (натижада) ўртада низога бордилар.

بِصُعُوبٍ تَيَقُّوْنَ لَاتُقَالُ لِيَلَعِ أَوْفَلَاحَتَ وَ لِقَالِ أُولِي قَوْلٍ مُطَاعَ وَ

Гап- сўз кўпайди. Уруш қилишга қасам ичдилар. Қабилалар орасида адоват кучайди.

هَانَ أَوْبِئِاصِرِي أَرِيذِي لِرِمِّ أَلِ أَوْضُوفَ وَفِاصُنِ إِيْلِي أَوْعَادَتٍ مُث

Бир-бирларини инсофга чақирдилар. Ишни тўғри фикр юритувчи, шошилмасдан (одилона ҳукм чиқарувчи) кишига топши- ришни келишиб олишди.

بِصُعُوبٍ شِلَالَةَ نَدَسِّ لِبَابِ نَمْرِ لِحَادِ لِّوَأَمِي كَحَتَبِ مَكْحَفِ

“Бас, Саданатуш-шайба эшигидан биринчи бўлиб кирган киши ҳукм қилсин (дейишди)”.

هُلْبَقَنَ أَنْ لُكُوْنِي مِ أَلِ أَدَهْ أُولِ أَقْفِ لِحَادِ لِّوَأَمِي لَسَوْوَهُ يَلَعُ هَلِ لِي لَصِي بِنِ لَانَا كَفِ
بِصُعُوبٍ لِّوَأَمِي لُكُوْنِي مِ أَلِ أَدَهْ يَلَعُ هَلِ لِي لَصِي بِنِ لَانَا كَفِ

Эшикдан биринчи (пайғамбарлиги кутилаётган зот) Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам кирди. (У зотни кўриб ҳамма хурсанд бўлди. Бир овоздан): “Бу Амин-ку! Рози бўлдик. (Ҳукмини) қабул қилдик”(дейишди). Бу

жанжалли ишда Пайғамбаримиз соллоллоҳу алайҳи васал- ламни (адолатли) ҳукм соҳиби ва иш бошчи бўлишига розилик- ларини изҳор қилдилар.

هَاقَتُومَ يَلِإِاعِيَمَجُلُئِأَبَقُلُأَعَفَرَتَنَإَرَمُأُمُثَبَوَثِيَفَرَخُجَلِأَعَضَوَف

Ридоларини олиб келишга амр қилдилар. Унга тошни қўйдилар. Ҳар бир қабиладан (бир вакил) ридо четидан ушлаб тошни ўз жойигача олиб боришга амр қилдилар.

هَيَبَلِأَكِيَتَاهِنَكُرُومَؤَرَقَمِيَلِإُهُؤَعَفَرَف

Каъбани (жанубий шарқий) рукни томонидан ўз жойига кўтар- дилар.

هَانَبَوَنَإَلِأَعَضَوَمِيَفِةَفِيَرُشَلِأَدِيَبَمَلَسَوِةَفِيَلَعُأَلِأِيَلِصُؤَعَضَوَو

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳажарул асвадни ҳозирги бино бўлган жойига муборак қўллари билан қўйиб қўйди-лар.

وَمَلَسَوَلِصُؤَمُؤَلِأَمِيَلَسَتَوِةَالِصُؤَمِيَدَشَفَرَعَبَمُيَرَكُأَلِأُهُرَبَقُؤَمُؤَلِأ_رَطْعِةَفِيَلَعُؤَكِرَابِ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Ў Н У Ч И Н Ч И А Т Р

ВАҲИЙ, НУБУВВАТ ВА РИСОЛАТ ҲАҚИДА

يَوَدُّ لَوْ أَقْبَلُ قَفْوًا يَلْعَنُ سَنُوعًا بَرًّا مَّسْوِيًّا عَجَلًا يَلْصُقُ لَمَكًا مَلَّو
هَامُّ رُبُّ مُمَّعًا فَرِيْدًا وَوَأَرْيَدُنَّ وَوَأَرْيَدُنَّ وَوَأَرْيَدُنَّ وَوَأَرْيَدُنَّ وَوَأَرْيَدُنَّ

Аҳли илмларнинг наздида энг тўғри (энг ишончли) сўзларга қараганда, Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам қирқ ёшга тўлганларида, Аллоҳ таоло бутун оламларга Башир (жаннат ҳушха- барларини берувчи) Назир (дўзахдан огоҳлантирувчи) раҳмати билан чулғаб оладиган (Пайғамбар) этиб юборди.

يَعْلَمُ لَوْلَا فَدَا صِلَايُورْلَابِ رُشَّ أَسْمَاءَ تَلِيْلٍ دُبَّو

(Пайғамбарлик) олти ой бўлгунча (таъбир ва таъвилга муҳтож бўлмайдиган) очиқ ойдин, ҳақ тушлар билан бошланди.

هَانَ سَوَاءُ صِرْحُ بَصْرِ قَلْفِ لُثْمٍ تَعَا جَالِ أَيُّورِي رِيَالِ نَكَفِ

У зотга (кўринадиган) тушлар ҳудди жилвадор тонг ёруғидек (ўнгидан) келарди.

خَيْرَ صَبْرٍ كَلَّمْنَا هَاجَفِي الْإِيْلَ رِيَشَبِ الْيُوقِلِ أَنْ رِمَتْ أَيُّورْلَابِ إِئْتَابَا مِّنْ أَوْ
هَاقُ هَاقُ هَاقُ هَاقُ هَاقُ هَاقُ هَاقُ هَاقُ هَاقُ هَاقُ هَاقُ

Албатта башариятнинг энг кучлисига синов машқи тариқасида (туш) кўриш билан бошланди. Чунки фаришта (Жаброил) ногаҳон пайғамбарликни олиб келганда, кучли (бардоши ҳам) дош бера олмас эди.

خَيْرَ صَبْرٍ هَاتَانَا يَلِيْلٍ هَيْدَعَالِ الْيَلِ الْإِيْلَ أَرْحَبُ دَبَّعَتِي نَكَفِ هَاقُ هَاقُ هَاقُ هَاقُ هَاقُ
هَاقُ هَاقُ هَاقُ هَاقُ هَاقُ

Сўнгра у зотга ёлғиз қолиш маҳбуб бўлиб қолди. Очиқ ҳақиқат (ваҳий, Қуъони карим) нозил бўлгунча, Ҳиро ғорида бир неча кеча (таханнус ибодати-ғорда ўтириб руҳий покланиш одати) ибодат қилар эдилар.

يَعْلَمُ لَوْلَا فَدَا صِلَايُورْلَابِ رُشَّ أَسْمَاءَ تَلِيْلٍ دُبَّو

Ана шу (Қуръони Карим нозил бўлган биринчи кеча) Рамазон ойининг Лайлатул қадр, кечаси душанба куни эди.

أَدَّبَ يَدُّ الْوَيْدِ وَمَرَّ شَوْمُ تَلْحِمْ نَامِثِلْ وَأَوْهَنْمَ نِيْزِشْ عَوَّعَ بَرَّأَلْ وَأَغْبَسَ لُؤْلُؤَ أَثْمِثْ وَهَائِيْ حُمُّ رَدَّبِ هَيْفِ

Рамазон ойини еттинчи, ўн еттинчи ёки йигирма тўринчи куни ёхуд муборак юзлари ўн тўрт кунлик порлаган таваллуд топган ойларини (робиул аввал) саккизинчи куни эди деган гаплар ҳам мавжуд.

سَيَوْقٌ طَعَّ طَعْفِئِ رَاقِبِ أَنْ أَمَّ لَاقِفَ أَرْقَا هَلْ لَاقِفِ

Одатларидек Ҳиро ғорида эдилар. Фаришта Жаброил келиб: “Ўқи!” деди.

“Мен ўқувчи эмасман”, дедилар. У пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни ўзига қаттиқ тортди.

هَيِّنَاتٌ طَعْفِئِ رَاقِبِ أَنْ أَمَّ لَاقِفَ أَرْقَا هَلْ لَاقِفِ طَعْفِئِ رَاقِبِ أَنْ أَمَّ لَاقِفَ أَرْقَا هَلْ لَاقِفِ

Сўнгра (қўйиб юборди яна): “Ўқи” деди. “Мен ўқувчи эмасман”, дедилар. У Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни иккинчи марта тутиб ўзига торди. Ҳаттоки Пайғамбаримизга қийинчилик етказди.

هَيِّنَاتٌ طَعْفِئِ رَاقِبِ أَنْ أَمَّ لَاقِفَ أَرْقَا هَلْ لَاقِفِ طَعْفِئِ رَاقِبِ أَنْ أَمَّ لَاقِفَ أَرْقَا هَلْ لَاقِفِ

Сўнгра (қўйиб юборди яна): “Ўқи” деди. “Мен ўқувчи эмасман”, деди. Учинчи марта ўзига торди.

Бу (зоҳирий ҳамда ботиний аъзолари, қолаверса қалби) бутун вужуди билан тезда йўлиқиб, жидду-жаҳд, ижтиҳод ила рўбарў бўладиган, қабул қилиб, фаҳмлаб оладиган нарсаларига юзланиш учун (эди).

كَيْتَاهِ قَاشْتَنَا يَلِإِقَاتِ شَيْلِ أَرْهَشَ نِيْثَالِثْ وَأَنْ يَنْسَ ثَالِثِ يُحْوَلِ رَتَفِ مِثْ هَيِّنَاتٌ طَعْفِئِ رَاقِبِ أَنْ أَمَّ لَاقِفَ أَرْقَا هَلْ لَاقِفِ

Сўнгра ширин, ҳушбўй, ўта ёқимли бўйларини ҳидлашга муштоқ бўлиши учун ваҳий уч йил ёки олти ой узилиб қолди. (Мусанниф раҳматуллоҳи алайҳ ўта балоғатли сўзлар иштрокида ваҳий узилиб қолганлагини ва бу ҳикмат асосида бўлганини баён қилмоқдалар. Ваҳий оғир иш. Бир оғир иш кетма-кет такрорланаверса, қийинчилик туғдириши турган гап. Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламга енгиллик қилиш, қолаверса ваҳийга бўлган завқларини ошириш яна ваҳийдаги қўрқувни кетгазиш мақсадида ваҳий узилиб қолган.)

وَأَدَانَ وَأَوْبُلُي رُبِحُجْ هَءَاجَ فُ رُتُّدُمُ لَلِ أَيْ أَيِ هَ لَ عَ تَ لَ زُنُ أُمُ ث

Кейин “Муддассир” (сураси) нозил қилинди. Жаброил алайҳис- салом уни олиб келди ва нидо қилди.

هَتَلْ أَسْرَ يَ لَ عَ مُدَّقُ تَلْ أَوْ هَ يَ قِ بَ أَسْ لَ لَ أَلْ نَ أَيْ لَ عَ دَ هَ أَ شَ مَ سَ رَ ابَ أَرْ قَا مُمُ دَقَاتِ يَ فِ نَ أَ كَ فِ هَ أَعَا دُ نَ مَ لَ رَ أَ شَ بَ لَ أَوْ رَ أَ دُّ نَ لَ ابَ

“Икроъ бисми Роббик”ни олдин нозил бўлиши, Исломга чақирган кишиларини дўзах (азоби)дан қўрқитиш, жаннат ҳушхабар- ларини бериш ила бўлган рисолатига муқаддам бўлганлигига далилдир.

وَ مُمُ لَ سَ وَ لَ صَ مُمُ هَ لَ لَ مَ يَ لَ سَ تَ وَ هَ لَ صَ نَ مَ يَ دَ شَ فَ رَ عَ بَ مَ يَ رَ كُ لَ لَ هَ رَ بَ قَ مُمُ هَ لَ لَ رَ طَ عَ هَ يَ لَ عَ كُ رَ ابَ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Ў Н Т Ў Р Т И Н Ч И А Т Р

ИЙМОН КЕЛТИРИШ

عِيْقِيْ دِّصْلٍ اَوْ رَاْعٍ لِّاِبْحِ اَصْرِكَ بٍ وُّبِ اِلْجِ رَلِّ اِنْمِ وَّبِ اِنْمِ اَنْ لِّ وُّاَوْ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламга биринчи бўлиб иймон келтирган эркаклардан ғордаги соҳиблари Абу Бакр Сиддиқ розияллоҳу анҳу.

اِنْمَوْ هَا قِوَّوْ هَبْلَقِ اَوْ بٍ هَلْ لَّ اَتَبَثَّ يَتْلُ اُحْجِي دَخِ اَسَّ نَلِّ اِنْمَوْ يَلَعِ اِنْمَوْ اِيْبِّ صَلِّ اِنْمَوْ
عِيْمُ اِهَلِّ اِيْفُ هَبْدَعِ يَدُّ اِلَّ اَلْبِ اَقْرَأَلِّ اِنْمَوْ وَهَثْرَاحُ نُبِّ اُدِّيْزِ يَلِّ اَوْ مَلِّ

Болалардан эса Али. Аёллардан унинг ёрдамида Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни қалбларини бақувват қилиб (душманлардан эҳтиётлаган) сақлаган Хадижа онамиз бўлди. Мавлолардан (озод қилинган қул) Зайд ибн Ҳориса, қуллардан эса Аллоҳ йўлида Умайя азоблаган Билол бўлди.

هَالِ وَا اَمْرٍ قِ تَعْلَلِ اِنْمِ رِكَ بٍ وُّبِ اِهَالِ وَّمُ هَالِ وُّاَوْ

Абу Бакр уни қулликдан озод қилиб, кўп инъомлар ҳадя қилди.

نْمُ مُمْ هُرِّيْعَوْ عِيْفَصِ مَعْلَلِ اِنْمِ اَوْ فَوْعُ نُبِّ اَوْ حَلَطَوْ دِيْعَسَوْ دَعَسَوْ اَمْتُعِ مَلِّ سَأْمُ
هَاقَسَوْ قِيْ دِصِّ تَلِّ قِيْ حِرُّ قِيْ دِصِّ لِّ اِهَالِ هَالِ هَالِ

Сўнг Усмон, Саъд, Саъийд, Толҳа, (Абдурроҳман) ибн Авф ва аммаси Софийянинг ўғли (Зубайр ибн Аввом Асадий Қуроший) ҳамда Сиддиқнинг тасдиқ қилиш шаробига қизиқтирган ва (ундан ичишни истаб чанқоғини қондирганлар) имон келтирдилар.

عَدِصَافِ هَلِّ لِّ زُنُّ اِيْتَحِ عِيْفَحِّ مِ وَّبِ اِحِّ صِ اَوْ مَلِّ سَوْ هَلِّ لِّ اِيْلِصِّ هُتَدَابِعِ تَلِّ زَامَوْ
رْمُؤْتِ اَمِّ

“Бас, сенга амр этилган нарсани юзага чиқар...” (Ҳижр, 94-оят)

оятни каримаси нозил бўлгунича Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ва саҳобаи киромлар махфий ибодат қилардилар.

أَمْ ضُفَّرَبَ رَمَّأَوْ مُهَّتَهْلَآبَ اعْيَّ حُهُمُّوقُهُ نَمُ دُبَّعِي مَلَّوَهْلَلَايَلِي لِقَلْجَلَاءُ غَدِبَ رَهَجَف
ةٌ نَادِحَوْلَا يَوس

Кейин халқни Исломга ошкора чақирдилар. Қурайш қабила-ларини (сохта) олиҳаларини айблаб, ваҳдониятдан бошқани тарк қилишга буюрганларида, Пайғамбаримиздан қавми узоқлашди.

فِ اَوْجَاهَفَنِي مَلْسُ مَلَايَلَعُ الْبَلَّادَتْ شَاوَهَادَاوَهَادَعْلَابِهَتَزَرَابُ مَلَايَلَعُ اَوْوَرَجَتَف
مُوقَلَا نَمُّ لُكُهُبَاهَفِ بِلَاطُوْبُأُهُ مَعَهْيَلَعَبَدَحَوُهُ شَاَجَّ نَلَايَلِي لِسَمَخَهَنَس
هَامَا حَتَو

(Мушриклар ўйлаб- нетмай) у зотга азият етказиш, душманлик қилишга журъат қилдилар. Муслмонлар устига (ёғилаётган) балолар шиддатли тус олди. Натижада (пайғамбарликни) бешинчи йили Нажоший (ҳукмдор Ҳабшистон) томон ҳижрат қилдилар. Аксар қабила дўқ-пўписалар билан қўрқитганда, амакиси Абу Толиб Пайғамбаримизга меҳр кўрсатиб, (душманлардан) ҳимоя қилди.

أَمْ اَوْعَرْقَا فَيَلَا عَتَهْلَوْقِبَخَسُنُّ مُمَّثَّيَلِي لَاتَا عَالَا سَلَا نَمُ ضَعَبُ مَآيَقَهْيَلَعَضُرْفَو
سُمَّثَّيَشَعْلَابِنَاتَعُكَرَوَهَادَعْلَابِنَاتَعُكَرَهْيَلَعَضُرْفَوَهَالَّصَلَا اَوْمَيَقَاوُهُ نَمُ رَسَيَت
هَارَسَمَهْلَيْ لِي فِسَمُ خَلَّاتَاوَلَّصَلَا بَا جِيَابَخَسُنُّ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам кечанинг бир қисмини (ибодат ила) қоим қилиши фарз қилинди. Сўнгра ояти "...Бас, ундан муяссар бўлганича қироат қилинглр. Ва намозни қоим қилинглр..." ояти ҳукми насх қилди. Эрталаб, кечқурун икки ракаат (намоз) фарз қилинди. Сўнгра у ҳам исро қилдирилган кечада беш вақт намоз ўқиш фарз бўлиши билан насх бўлди.

ةٌ جِي دَخُهُ هَلَتَوَهْرَشَا عَالَا نَمَلَاوَشَفَصَن يَفِي بِلَاطُوْبَاتَامَوُهُ يَزَلَا هَتَوْمَبْتَمُ طَعَو
هَارُعَقِي تَوَنِي مَلْسُ مَلَايَلَعُ الْبَلَّادَتْ شَاوَشَاوَلَّصَلَا دَعَب

(Нубувватнинг) ўнинчи йили, ўн бешинчи шавволда Абу Толиб вафот этди. Уч кундан кейин Хадижа онамиз (Абу Толибга) эргашди. Мусибат муслмонларга мустаҳкам арқонини боғлади.

أَفِيْقَتْ أَوْعَدِي فَيَأْطِلُ أَمَّا وَ ءَيِّدْ أَلْكَ مَلَسَوْهُ يَلْعَهُ لَلِ يَلْصِ وَ بَشِيْرُقْ تَعَقُّوْا وَ
ءَيِّدْ نُسْلِيْ أَبُ هُوَ بَسَفْ ذِيْ بَعْلٍ أَوْ ءَاهَفُ سَلِ وَ بَ أَوْزَعُ أَفْ هَارِقْ ءَبَ أَجْ إِبَابُ أَوْ سَخِيْ مَلْفِ
ءَالْعَنْ ءَامُّ دَلِ أَبُ تَبِّضُ خِيْ تَحْ ءَرَا جُ لِبَابُ هُوَ مَرَوْ

Қурайш (кофирлари) Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламга ҳар хил азиятлар бера бошладилар. У зот соллаллоҳу алайҳи васаллам Тоифга (боришни) қасд қилдилар. Сақиф қабиласидагилар у зотга (хунук) жавоб қайтариш билан хурмат- сизлик, масхара қилдилар. Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва- саллам (йўли)га тентаклар ва қуллар (ҳамда ёш болалар)ни қўйдилар. Хунук сўзлар ила хақорат қилиб, (чунонан) тош отдиларки, ҳатто муборак кавушлари қизил қонга (қалблари эса аламга) тўлди.

لَا قَفَّ ءَيِّبُ صُغْلٍ يَ وَذِ أَوْلَهُ الْكَالِ هِ إِي فِ لِبَابِ جَلِّ الْكَلَمُ ءَلْ أَسَفَ أَنْ يَزَحَّ ءَكَمَ يَلِ إِي دَاعٍ مُّثْ
ءَالْوَتِيْ نَمُّ مُمْ هَبَّ الْإِصْأُ نَمُّ هَلْ جُ خِيْ نَأُ أَوْجَرَأُ يِيْ نِ

Маккага хафа бўлиб қайтдилар. Тоғларга (муаккал қилинган) фаришта Тоифни жоҳил, мутаассиб аҳлини ҳалок қилишни сўрага- нида: “Аллоҳ уларнинг сулбидан Ўзини дўст тутадиганларни чиқа- ришни умид қиламан”- дедилар.

وَ مَلَسَ وَ لَصَّ مُمْ ءَلِّ إِي مِ يَلْسَتْ وَ ءَالِصْ نَمُّ يِيْ دَشِيْ فَرَعَبْ مُمْ يَرَكُّ لَلِ ءَرَبَقْ مُمْ ءَلِّ لَلِ رَطْعِ
ءَلْعُ كَرَابِ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Ў Н Б Е Ш И Н Ч И А Т Р

И С Р О В А М Е Р О Ж

وَبِأَحْرَ وَ يَصُقُّ أَلَا دَجَّ سَمَلَا يَلِي مَارْحَلَا دَجَّ سَمَلَا نَمَّ ءَظْقِي وَ دَسَجَ وَ وَخُورِبَ يَرْسُ أُمَّث
تَاوَامَّ سَلَا يَلِي وَ بَجْرَعُو ءَ يَسُدُّ قُلَلَا

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам жасад ва руҳлари ила уйғоқ ҳолларида Масжидул Ҳаромдан Масжидул Ақсо ва унинг атрофидаги муқаддас жойларга сайр қилдирилдилар. (Ўша жойдан, Байтул Мақдисдан) осмонга кўтарилдилар.

وَالْعَ وَ رَاقُ وُلَا هَلَّ لَجْ دَقُو وَيَلُ وُلَا يَفَمَدَا يَأْرَف

Биринчи (осмон)да савлат тўкиб, улуғворлик чулғаб олган Одам алайҳиссаломни кўрдилар.

يَتُ وُلَا يَدُّ لَ يَحِي وَ هَلَّ لَ أَخَ نَبَاو ءَ يَقُّ لَ لَ ءَ رَبُّ لَ لَ لُ وُ تَبُّ لَ لَ نَبَا يَسِي عَ ءَ يَنَّا لَ لَ يَفَو
هَابِصَ يَفَمَكُ خَلَلَا

Иккинчи (осмон)да парҳезкор, зоҳида, Аллоҳга ибодатлари кўп, тақво (соҳибаси Марям)нинг ўғли Исо алайҳиссаломни ҳамда ёшлигида ҳикмат ато қилинган холасининг ўғли Яҳёни кўрдилар.

ءَ يَلَامَّ جَلَلَا وَ تَرُ وُ صَبَقَ يَّ دَّصَلَا فُسُ وِي ءَ ثَلَا لَ لَ يَفَو

Учинчи (осмон)да ростгўй Юсуф алайҳиссаломни чиройли суратда кўрдилар.

وَالْعَ أَوْ هَنَّا كَمُ هَلَّ لَ لَ عَفَرَا يَدُّ لَ سَ يَرِي دَا ءَ بَارَلَا يَفَو

Тўртинчи (осмон)да Аллоҳ мартабасини баланд ва олий қилган Идрис алайҳиссаломни кўрдилар.

Шарҳ: Идрис дарс сўзидан келиб чиққан бўлиб, Аллоҳнинг китобидан кўп дарс қилганлари учун шундай номланган. Асл исми Ахнух бўлган.

عَلَيْهِ سَلَامٌ فِي بَيْتِ خُزَيْمَةَ بْنِ كَعْبٍ وَرَأْسِ مَخْلُوفِ

Бешинчи (осмон)да Исроил умматларига махбуб Ҳорун алайҳис саломни кўрдилар.

وَأَجْنَحَ وَوَهْلَ لَأَمَّةٍ لَكَ يَا دَاوُدُ وَسُوءَ مَا دَسَّاسُ لِي فِي

Олтинчи (осмон)да Аллоҳ таоло билан сўзлашган, муножот қилган Мусо алайҳиссаломни кўрдилар.

وَهَلْ لَأَهْطَفَ وَوَيْطَلُّ لِنَسُوحِ وَبَلَقُولِ أَمَّ السُّبُهِ بَرَّعَاجِ يَا دَاوُدُ يَا هَارُونَ بْنَ مَرْيَمَ عِبَّاسُ لِي فِي وَهَافَاعَ وَدُورَمَانَ

Еттинчи (осмон)да Намрудни ўтидан сақлаб, халос қилган Роббисини (ҳузурига) саломат қалб, гўзал эътиқод билан келган Иброҳим алайҳиссаломни кўрдилар.

مَأَقَمِ لِي فِي ضَمِّ مَلِكِ رُومٍ أَلْبَابِ مَالِقِ أَلِ فِي رِصَ عَمَسَ نَأِي لِي فِي يَتَنُ مَلِكِ عَرَبِ لِي فِي نِيْنِي عِبَّ هَارُونَ فِي لَجَلِ رَأُونَ أَلِ بَجُحْ هَلْ طَامَّ أَوْ هَانْدَاوُ هِيْفُ هَلْ لَأَهْ بَرَّقِ يَا دَاوُدُ عَافَا كُ مَلِكِ هَارُونَ أَمَّ هِيْبُ بُولِ عَرَضُ نَمْرُوسُ

Сўнгра Сидратул Мунтаҳога (ундан) ҳукм қилинадиган ишларни (ёзадиган) қаламларнинг шитирлаши эштиладиган (жой)гача Аллоҳга яқин, тўсиқсиз юзланадиган мақомга кўтарилдилар. Жалолият нурларидан ҳижобни кўтарди. Роббул аъламин ҳузурида (Аллоҳ таоло кўришни ирода қилган) нарсаларнинг кўзлари билан кўрдилар.

عَلَيْهِ سَلَامٌ فِي يَوْمِ جَلَّالِ فِي لَيْلِ دَاوُدَ طَاسُ بُولِ طَسَبُ

Зотий мазохирда улуғворлик гиламларини солди.

سَمَخِ لِي فِي تَدْرِفِ لُضْفِ لَأَبْحَسَ لَهْنَا مُثْ هَوْلَصَ نِيْسَمَخِ هَتَّمُ يَا لَعَوِ هِيْلَعِ ضَرَفِ وَهَاضِقِ وَوَلَزَالِ فِي هَءَأَشْ أَمَّكَ نِيْسَمَخِ لَأَرْجَأْ هَلْ وَهِيْلَمَعِ

Аллоҳ таоло Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам ва умматларига (бир кеча кундузда) эллик вақт намоз (ўқишни) фарз қилди. Фазл булутлари (ёмғирларни) тўкди.Натижада амалий беш вақтга туширилди. (Лекин) Аллоҳ таоло азалда ҳукм қилиб, хоҳ- лаганидек эллик вақт намоз ажри бор (деб нидо қилинди).

يَوْمَ رَوَى لِقَاءَ يَدْلُكَ وَقِيَّصْلُ الْعَدْوِ وَتَلَيْلِ فِدَاعٍ مُث

Ўша кеча қайтдилар.(Бўлиб ўтган воқеаларни айтиб берган- ларида,) Абу Бакр Сиддиқ ва ақл-фаросат эгалари тасдиқ қилдилар.

وَأَوْعَاؤُنَا طِيَّشِ لَأَهْلَ ضَأْنَمٍ دَتْرَاوُ شَيْرُقُ هَتَبَّ دَكْوَ

Қурайш(нинг кўпи) ва Шайтон адаштирган, туғёнга кетган кишилар ёлғонга чиқарди.

وَمَلَسَ وَوَلَّصَ مُمَّالَ لِمَيْلَسَتَ وَوَالَصَّ نَمَّيَّ دَشِ فَرَعَبَ مَيَّرَكُلَ الْهَرَبَقُ مُمَّالَ لِرَطْعَ
وَالْعَرَابِ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Ў Н О Л Т И Н Ч И А Т Р

ҚАБИЛАЛАРГА ЎЗЛАРИНИ ТАНИШТИРИШЛАРИ

وَبَنَمَ آفَّي مَسْوَ مَلَامِ الْإِيَّالِ فِي هَلَلِ الْوَسْرِ نَبَّابِ لِيَّابِ قَوْلِ لَيْعِ هَسْفَنَ صَرَ عَمُّثَ
وَالْحَرَّ رَشَعَ يَنْ شَالِبِ الْقَوْلِ فِي مُمْهَمَّ حَحَّ وَهَاضِرْبُ هَلَلِ الْمُصَّصَاتِ خَارِصَنَ الْإِنَّمِ هَسَّسَ
يَّيَّ قَحَّ عَّيَّ بَّ هَوَّعِيَّ أَب

(Ҳаж) мавсуми кунларининг бирида Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам қабилаларга ўзларини Аллоҳ расули эканлигини эълон

қилганларида, Парвардигор Ўз ризоси билан хослаган олти нафар ансорий имон келтирди. Келгуси йили улардан ўн икки нафари ҳаж қилди, ҳаққийя байъатини қилдилар.

هَٰؤُلَاءِ مَوَدَّةَ قَوْمٍ لَّيْسَ بَالِغَةَ الْأَقْبَابِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الرِّسَالَةُ وَالَّذِينَ آمَنُوا

Кейин (Мадинага) қайтдилар. ИслоМ Мадинада зоҳир бўлиб, қўним топди.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هُمْ رِجَالٌ لَّيْسَ بَالِغَةَ الْأَقْبَابِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الرِّسَالَةُ وَالَّذِينَ آمَنُوا

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳузурларига учинчи ақаба (пайти)да Авс ва Хазраж қабилаларидан етмиш ёки етмиш уч эркак ва иккита аёл байъат қилдилар. Уларга ўз қавмида шарафли, обрўли ўн икки кишини бошлиқ қилиб қўйдилар. Уларнинг (ватанларига) Маккадан ИслоМ миллати ҳижрат қилдилар.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هُمْ رِجَالٌ لَّيْسَ بَالِغَةَ الْأَقْبَابِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الرِّسَالَةُ وَالَّذِينَ آمَنُوا

Куфрни тарк қилиб, ундан узоқ бўлганларга (Аллоҳ ҳузурида) тайёрлаб қўйилган ажр-мукофотга қизиқиб, ватанларини тарк қилдилар.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هُمْ رِجَالٌ لَّيْسَ بَالِغَةَ الْأَقْبَابِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الرِّسَالَةُ وَالَّذِينَ آمَنُوا

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам асҳобларига етиб олмаслиги учун у зотни қатл қилишга келишиб олишди. Аллоҳ таоло уларнинг макру ҳийлаларидан нажот бериб, Ўз ҳифзу ҳимоясида сақлади.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هُمْ رِجَالٌ لَّيْسَ بَالِغَةَ الْأَقْبَابِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الرِّسَالَةُ وَالَّذِينَ آمَنُوا

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Ў Н Е Т Т И Н Ч И А Т Р

ҲИЖРАТ

﴿يَوْمَ نَبِّئُ الْمُضَلِّينَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾

Ҳижрат қилишга изн берилди. Мушриклар (Аллоҳ сақлашидан беҳабар, хато) ўйларига биноан, Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни ўлим ҳовузига фарқ қилиш учун орқасидан (изма-из) кузатиб боришди.

﴿يَوْمَ نَبِّئُ الْمُضَلِّينَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾

У (зот) улар томон чиқиб бошларига тупроқ сочдилар. Савр ғори(га бориш)ни қасд қилдилар. (Абу Бакр) Сиддиқ розияллоху анҳу Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам билан бирга бўлиш(дек бахт)га мушарраф бўлди.

Шарҳ:Савр Маккадан беш мил (8 км) узоқликда Атҳал тоғида жойлашган ғор. Савр ибн Абду Маноф киргани учун унга нисбат қилинади.

﴿يَوْمَ نَبِّئُ الْمُضَلِّينَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾

Кабутар ва ўргимчак уларни ҳимоя қилиб, ғорда уч кун турдилар.

﴿يَوْمَ نَبِّئُ الْمُضَلِّينَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾

(Якшанбадан) Душанба(га ўтар) кечаси тез чопадиган, сара (икки) туяга (миниб) ғордан чиқдилар.

يَفِيهِ وَبُعَيْ مُمِئِ اَوْقِ تَخَاسَفِ هَاعَدَوِ هَلَلِ اِيْلِيْ هِيْفَلَهَتْ بَافُ عَقَارُسُ هَلَضَّرَعَتْ وَ
هَإِيْ هَحَنْ مَفَنَامِ اَلْاَسْوِ وَيَوْقِلِ اَبَلْ صِلِ اَضْرَأْ اِ

Уларнинг изидан Сууроқа (ибн Молик Жаъсам Мудлажий) эргашди.

Пайғамбаримз соллаллоҳу алайҳи васаллам дуо, тавба- тазаррулар қилдилар, натижада унинг чопқир оти тиззаси(гача) қаттиқ, қуруқ ерга ботди. Омонлик сўраганида, омонлик берилди.

وَ مَلَسَ وَ لَصَّ مُمِّ لَلِ اِ مِيْلَسَتْ وَ اَلَصَّ نَمَّ يِّ دَشٍ فَرَعَبَ مَّ يَرْكُلُ اَلْاُ رَبَقُ مُمِّ لَلِ اِ رَطَعُ
هَ اِيْلَعُ كَرَابَ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

ЎН САККИЗИНЧИ АТР

ЙЎЛДАГИ ҲОДИСОТЛАР

نُكَيْ مَلَفِ اَهْنَمِ نَبَلٍ وَا مَحَلِ عَايْتِ اَبَا اُوْدَارَا وَّ يِعْزُ اَلْاِ دَبْعَمِ مُمِّ اِيْلَعِ دِيْ دُقَبِ رَمَوِ
هَ اَوْحُ دَقُ كَلْدُ نَمَّ يِّ شِلِ اَهُؤَابِ خ

(Йўлда) Қудайдда (Робиғ, Сухайб орасидаги жой) Хузоъа қаби- ласидан Умми Маъбад (исми Отика бинти Холид)нинг олдидан ўта туриб, ундан гўшт ва сут сотиб олишни истадилар. Умми Маъбадни кулбасида улар (сотиб олмоқчи бўлган) нарса йўқ эди.

تَنْ دَأْفِ اَوْ بَلْحِ يَفِ اَهَنْ دَأْتَسَفِ يِعْ رَلِ اِنَعُ دُهُجِ اَلْاِ هَفْلَخِ تِيْبِ اِيْلَعِ اَشِ يِلِ رَطْنِ فِ
هَ اَنْ بَصَّ اَلْ بَلْحِ اَوْ بَ اَنْ كَوْلِ تَلِ اَقِ وَ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг уй ичидаги ўта озғинлиги сабабли яйловга чиқмаган қўйга кўзлари тушди. Уни соғишга изн сўрадилар. Умми Маъбад изн бера туриб, кошки, сут берганида ўзимиз соғиб олган бўлардик, деди.

مَوْقِلًا نَمَّ الْكَيْسَ وَبَلَحَ وَتَرَدَفَ يَلْوَوُ وَالْوَمَّ لَلْأَعْدَا وَهَنْمَ غَرَضًا لِحَسَمَفِ
هَؤُورًا

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам (муборак қўллари билан қўйнинг) елинини силадилар ва Мавлоси, Валийси бўлган зотдан (барака тилаб) дуо қилдилар. (Қўйнинг) елини сутга тўлди. Соғиб олдилар. Қабиладагиларни тўйгунча сероб қилдилар.

نَبَّ لَلْأَرَوِّ دَبَّ عَمَّ وَبَأَجَّ فَيَلَجَّ عَيْ آهَيْ دَلَّ رَدَاغَ وَأَنَّ إِيْلًا مَّوَبَلَحَ مُمْث
هُوَ أَصْقَأُ يَلْبَحَّ غَلَّ هَبَبَ دَفَّ

(Яна) соғиб идишларни тўлдирдилар. Отика ҳузурида очиқ- ойдин мўжизалар қолдирдилар. Абу Маъбад келди. Сутни кўриб ҳайратдан ёқа тишлади.

لَجَّ رَانَ بَرَمَ تَلْأَقَفَ عَيْ نَبَلَّ رَطَقَبُ ضَبَّتْ تَيْ بَلَّابَ بُولَحَ أَلَّ وَادَهَ كَلَّ أَنْ أَلْأَقَو
هُنَّ أَبَّ عَيْ لَلْأَقَبَ مَسْقَأًا وَشَيْ رُقُبَّ جِأَصَ أَدَهَ لَأَقَفَ هَانْ عَمَّ وَهُنَّ أَمَّ شُجَّ أَدَكَّ وَ أَدَكَّ كَرَّ أَبُّ م
هَآنَ أَدُوَّ عَبَّتْ أَوْ هَبَّ نَمَّ أَلَّ هَارُ وُلَّ

-Булар қаердан келди? (Ахир) уйда бир томчи (ҳам) сут берадиган соғин қўй йўқ эди-ку? Фалон-фалон сифатли бир муборак киши ўтувди... (Ҳа, ҳа) бу қурайшларнинг соҳиби! Агар уни кўрганимдами, иймон келтириб, эргашиб унга яқин бўлардим дея олиҳаларига қасам ичди.

عَيْ كَزَلَّ أُهُؤَاجَرًا هَبَّ تَقَرَّشًا وَلَّوَالْأَعْيَبَ رَرَشَعَ يَنَّا ثَنِّي نَنَّا إِيْلًا مَّوَيَّ عَنِّي دَمَّ لَمَّ دَقَّو
هَؤُوقَتَ يَلَّعَ أَدَجَّ سَمَّ سَسَّ أَوْ أَبَّ قَبَلَّ زَنُّو رَاصَّنَّ أَلَّ هَؤُوقَلَّتَّو

”Ўн иккинчи робиъул аввал, душанба куни Мадинага етиб келдилар. (Бутун) шаҳар Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам қудумларидан яхшилик, барака нурига ноил бўлди. Ансорлар кутиб олдилар. (Мадина

яқинидаги икки мил бир соатлик йўл) Қубо (қишлоғига) тушдилар. У ерда тақво асосига қурилган масжид қурдилар.

Шарҳ: Мадина олдин Амоликлик Ясриб исмли киши номига берилган. Ислом келгандан сўнг, Пайғамбаримиз унда истиқомат қилганларида Ясриб (тасриб) лафзида “ёмонлик” маъноси бўлгани учун “Тойба”-яхшилик дея ўзгартиб қўйдилар.

وَمَلَسَ وَوَلَّصَ مُهَلَّلًا مَيْلَسَ تَوَالِصَ نَمَّيْ دَشٍ فَرَعَبَ مَيْرَكْلَلُ رَبَقٌ مُهَلَّلًا رَطَعِ
هَلَّعْ كَرَابِ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Ў Н Т Ў Қ Қ И З И Н Ч И А Т Р

ПАЙҒАМБАРИМИЗ СОЛЛАЛЛОҲУ АЛАЙҲИ ВАСАЛЛАМНИНГ ЖИСМИ ШАРИФЛАРИ

هَيِّنَسِ تَافِصَوِّ تَاذِ اذِ اُقْلُخْ وَاُقْلُخْ سَانَلَلَا لَمَكَا مَلَسَوِي هَلَّعْ هَلَلَا يَلَّصَ نَاكَو
رَافِشَ اَلَا بَدَهَا اُمُهَلَّعْ اُنِّي نِي غَالَا عَسَاوِي رَمُحَبَّ اَبَّ رَشْمِ نَوَّلَلَا ضَيَّبَا اَمُهَلَّعْ اَغْوَبَّرَمِ
هَلَّعْ اذِ نِي بَجَلَا عَسَاوِي هَلَّعْ مَفَلَا عَسَاوِي اَنَسَا اَلَا جَلْفُمِ هَا بَجَا حَجَّ زَلَا حُنْمُ دَقِ
بَاذِي دَحَا ضَعَبَ هَفَنَا ي فَا رِي نِي دَحَلَا لَهَسَ هَلَّعْ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам инсонларнинг ичида кўриниши, хулқ- атвори юксак, энг мукаммал сифатлар ва зот соҳиби эдилар. Ўрта бўйли, ранглари оқ, буғдойранг, икки кўзига кўҳл (сурма) қўйилган, кўзлари катта, киприклари узун; озгина қайрилган, қошлари камонсимон, тишларининг оралари очик (алоҳида- алоҳида) кўринар, чиройли оғизлари кенг, мунаввар ой каби чиққан пешонали, яноқлари кўримли, бурунлари бир оз баланд (қиррали) яққол кўриниб турарди.

سِي دَارِكُلَا مَحَضِ نِي فِكُلَا طَبَسِ نِي بِي كُنْ مَلَا نِي بِي ام دِي عَب هَانِقَا نِي نِي عِلَا نِي سَح
هِي نِي دَالَا مَحْشَلَا يَلَا يُرْشَسَا رَلَا مِي طَعَا هِي حَلَلَا ثَك بَقَعَلَا مَحَلَلَا يَلَقَا

Бурунларининг ўртаси озгина кўтарилган, чиройли; икки елкалари ораси кенг, кафтлари (маънан ва ҳиссан) кенг, бўғимлари гўшти, товон гўшти оз, соқоллари қалин, бошлари катта, сочи қулоқ юмшоғига (тушар) эди.

هَالَعَا وَرُونَلَا هَمَّ عَدَقَا هُو بِنَلَا مَتَا حَمَلَسَا وَهِي لَعَا هَلَلَا يَلَصَا هِي فَتَكَا نِي بَوَا

Елкалари орасида нубувват муҳри бор эди. Уни нур чулғаб, олий бўлганди.

هِي كُنْ سَمَلَا تَحَفَنَلَا نَمُّ بِي طَا هُو فَرَعَا وَوُلُّو لَأَكَا مَلَسَا وَهِي لَعَا هَلَلَا يَلَصَا هُو قَرَعَا وَ
هَاتَا تَرَلَا بَبَصَا نَمُّ طَحَا نِي اَمَّا نَأَكَا هَتَا يَشْمَا يَفُفَا فَكَا تَيَا وَ

(Муборак) терлари оппоқ дур каби мусаффо эди. Ҳиди мушк- анбар ҳидидан ҳам ҳушбўй эди. Тепалиқдан пастга тушаётгандай юришда олдинга мойил бўлиб юрардилар.

رَأَسَا هُنْمَا دِي فَفِي رِشَلَا هَدِي بَحَا فَاصُّ مَلَا حَا فَاصُّ يَمَلَسَا وَهِي لَعَا هَلَلَا يَلَصَا نَأَكَا وَ
نِي بِنَمُّ هَلُّ هَسَمَا فَرَعَا يَلَصَلَا سَأَرَا يَلَعَا هُو غَضَا يَوَا هِي رَهَبَا عَا حَائَارَا مَوِي لَأَا
هَارُدِي وَهِي بَبَصَلَا

Муборак қўллари ила кўришган киши кун бўйи ҳушбўй нарғиз, ясмин (гуллари) мисол ҳушбўй ҳид топарди. Қўлларини ёш болаларнинг бошига қўйиб силар эдилар. Натижада болалар орасида (ширин ҳид таратаётганли учун) Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ушлаганлиги (яққол) билиниб турарди.

رَأَمَلَا هُو تَعَانَا لُو قَوِي هِي رَدَبَلَا هَلَلَا يَلَلَا يَفِي رَمَقَلَا وَوُلُّو لَأَتَا فَي رِشَلَا هُو حَوَا وَوُلُّو لَأَتَا ي
هَارِي رَشَبَا لَوَا هُو لَثَمَا هُو دَغَبَا لَوَا هُو لَبَقَا

Муборак юзлари, бадр кечаси ой жилва сочгандек, нур таратар эди. Пайғамбаримизнинг васф қилувчи узотга ўхшабини олдин ҳам, кейин ҳам кўрмадим, кўрган киши ҳам йўқ бўлса керак деб айтарди.

Шу ва бошқа китобда закр қилинмаган сифатларнинг қисқача тафсилоти:

1. Бошлари катта, юзлари думалоқроқ, кўзлари қора эди.
2. Киприклари узун. Тана аъзолари бир-бирига мутаносиб, хушбичим эди.
3. Сийнасидан киндиккача узун ва ингичка мўй тушган эди.
4. Баданлари туксиз.
5. Бирор тарафга бурилсалар, гавдалари билан бурилар эдилар.
6. Қошлари қўшилмаган, эгик эди.
7. Тишлари майда, ялтироқ, олдинги тишлари бир-биридан алоҳида кўринар эди.
8. Қорин ва сийналари текис ҳамда баробар.
9. Икки елкалари ўртасида пайғамбарлик муҳри бор. Бу муҳр кабутар тухумидек келадиган қизғиш гўшт, усти тук эди.
10. Юришлари тез эди.
11. Барчадан илгари салом берардилар.
12. Сочлари икки қулоқ ярмига тушарди. Ҳаж ва умрада олдирганлар.
13. Сочларини тарар, бўяр ва баъзида фарқ очардилар.
14. Ўнгдан бошлашни суярдилар. Сочга ёғ суртардилар.
15. Кўзларига ҳар кеча сурма қўярдилар.
16. Кийимни йиртилгунча кияр эдилар.
17. Узуклари кумушдан бўлиб, ўнг қўлга таққанлар.
18. Салла ўрардилар (7-12 газ).
19. Таомни суяниб емасдилар. Таомни айбламас, ёқса ер, ёқмаса тарк этар эдилар.
20. Таомдан сўнг бармоқларини уч бор ялар эдилар.

21. Хонтахта устида овқатланмас эдилар.
22. Таомлари товуқ гўшти, қўй гўшти, тўрғай гўшти, сирка, зайтун ёғи, арпа нони, нон тўғралган шўрва (сарид), хурмо, талқон эди. Ширин ва совуқ ичимликни, сутни, замзамни суярдилар.
23. Пиёлалари ёғочдан бўлган эди.
24. Бодрингни ва қовунни (янги) хурмо билан қўшиб ер эдилар.
25. Сув ичганларида уч бор тўхтаб-тўхтаб, нафас олиб ичардилар.
26. Бирор нарсага ишора қилсалар, бутун кафтлари билан ишора қилар эдилар.
27. Шеър ўқир ва эшитар эдилар. (Шоирлари: Ҳасан ибн Собит).
28. Аввал икки ракат енгил намоз ўқиб, сўнгра таҳажжудга киришардилар.
29. Қироатни ҳарф-ҳарф, очиқ ва равшан, ҳар бир оятни алоҳида ўқир эдилар.
30. Қуръонни ўзгадан эшитишни суяр эдилар.
31. Тўшаклари теридан, ичига хурмо дарахти пўстлоғи солинган эди.
32. Қаерга борсалар, бўш ўринга ўтирардилар.
33. Уйдаги вақтлари учга бўлинарди: 1. Ибодат; 2. Уй ишлари; 3. Шахсий ишлар.
34. Ҳар бир ишнинг тадбирини аввалдан қилар эдилар.
35. Сарик либосни суймас эдилар.
36. Ҳеч кимни урмаганлар.
37. Ўзлари дарвешона ҳаёт кечирсалар-да, эҳсонлари зиёда эди.
38. Ҳадя олиб, мукофот берардилар. Ҳадяларни келган куниёқ, муҳтожларга тарқатар эдилар.
39. Узоқдаги товушларни ҳам эшитар, ҳеч ким кўра олмайдиган масофани бемалол кўрар, қоронғуда ҳам кундузгидек бемалол кўраверар эдилар.

40. Лўнда, қисқа, аниқ, такаллуфдан ҳоли ва айни пайтда фасоҳат билан гапирар эдилар.
41. Ҳар кимнинг ақлига мослаб сўзлар эдилар.
42. Кулишлари табассум эди.
43. Дастлаб кўрган одамни ҳайбатлари босар, муомала қилиб таниганидан сўнг, ҳамма у зотни яхши кўриб қолар эди.
44. Бир марта ҳаж, тўрт марта умра қилганлар.
45. Кам овқат ер, кам ухлар эдилар.
46. Ўзлари учун интиқом олмасдилар.

وَمَلَسَ وَوَلَّصَ مُلَلًا مِلَّيْ سَتَوَّالَ صَوْمِي دَشٍ فَرَعَبَ مَرَكُلًا رَبَقٌ مُلَلًا رَطَعِ
 هَلَّعُ كَرَابِ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Й И Г И Р М А Н Ч И А Т Р

ПАЙҒАМБАРИМИЗ СОЛЛАЛЛОҲУ АЛАЙҲИ ВАСАЛЛАМ ҲАЁТЛАРИДАН БИР ШИНГИЛ

هَبَّوْثُ غُفْرِي وَوَلَّعَنْ فُصْحِي غُضَّوْثُ لَأَوْءَايَ خَلَا دِي دَشٍ مَلَسَ وَوَلَّعُ لَلَّيْ لَصَانَاكَ وَ
 هَرَسَ هَرَسِي سَبَّهَلْ هَلْمُخِي فُرِّي سَيَّوْ هَتَّاشُ بُلْحِي وَ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ўта ҳаёли ва ўта тавозели эдилар. Кавушларини (ўзлари) ямар, кийимларини (йиртилса) тикар, қўй (ва туяларни) соғар ва аҳли аёллари юмушларига чиройли ҳолатда ёрдамлашар эдилар.

نَمَّاءَ أَحَدٍ دَشَأَ مَلَسَوِ هِيَ لَعْلَلِ لَيْلِ صَيَّبِ لَنَا نَاكَ : لَأَقِي رُدُّ لَأَدِي عَسِي بَأَن ع
نَاخِي شَلْ أَوْرَهَ وَ هِيَ فُ هَانُ فَرَعُ هُ زَكِي أَيُّ شِي أَرَأِ إِفِ أَوْرِدِخِ فِي عَارِ دَعْلَأِ

Абу Саъийд ал-Худрий розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: “Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам чимилдиқдаги қизданда кўра ҳаёли эдилар. Агар қариқ кўрадиган нарсани кўрсалар юзидан билиб олар эдик”, деди.

فِي غُنْصِي مَلَسَوِ هِيَ لَعْلَلِ لَيْلِ صَيَّبِ لَنَا نَاكَ أَمَ شَيْئًا تَلَأَسُ : لَأَقِي دَوَسَ أَلَأَن ع
يُرَأُ بَلْ أَوْرَةَ أَلْصَلِّ لَأَقِي مَأَقُ أَلْصَلِّ لَأَقِي مَأَقُ أَلْصَلِّ لَأَقِي مَأَقُ أَلْصَلِّ لَأَقِي مَأَقُ أَلْصَلِّ

Асвад розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: “Оишадан Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам аҳлига қиладиган нарсасидан сўрадим”. “У зот аҳлини меҳнатда эдилар. Қачон намоз вақти бўлса намоз- га турар эдилар”. Бухорий ривояти.

هِيَ لَعْلَلِ لَيْلِ صَيَّبِ لَنَا لُؤْسَرَنَا أَمَ شَيْئًا تَلَأَقُ " هِيَ بَأَن عَوْرَعِ نَبِ مَأَشِهِ نَع
لُؤْمَعِي أَمَ لُؤْمَعِي وَ ، هَلْ عُنُ فِصْحِي وَ ، هَبْ وَ ثُ طِيحِي : تَلَأَقُ ؟ هَتَيْبِي فِي غُنْصِي مَلَسَوِ
أَمَ " نَأْبِحَ نَبِ إِلِ هِيَ أَوْرِي وَ نَأْبِحَ نَبِ أَوْرِي دَعَسُ نَبِ أَوْرِي دَمَحُ أَوْرِي " مَهْ وَ ثُ بِي فِي لَأَجْرَلِ
طِيحِي وَ ، هَلْ عُنُ فِصْحِي " شَيْئًا تَلَأَقُ نَعَوْرَعِ نَعَوْرَعِ نَعَوْرَعِ أَلْوَ هَلْ وَ " وَ تَيْبِي فِي مَكْدَحِ لُؤْمَعِي
أَمَ " طِفْلَبِ شَيْئًا تَلَأَقُ نَعَوْرَعِ نَعَوْرَعِ نَعَوْرَعِ لَأَمَّ شَلْ لَأَقِي فِي دَمْرَتَلِ يَوْرِي " هَلْ دَعْقَرِي وَ ، هَبْ وَ
هَسْفَنُ مَدْحِي وَ ، هَتَأَشُ بُلْحِي وَ ، هَبْ وَ ثُ يَلْفِي نَاكَ ، رَشَبَلِ نَمَ أَرَشَبِ أَلِ نَاكَ

Ҳишом ибн Урва у отасидан ривоят қиладилар: “Оишага Росулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам уйда нима қилади деган эдим: “Кийимини тикар эдилар, кавушларини ямар, кишилар уйда қиладиган ишларни қилар эдилар.”, деди. Аҳмад, Ибн Саъд ва Ибн Ҳиббон ривоят қилганлар. Унинг ривоятида: “Бирингиз уйда қиладиган ишларни қилар эдилар”, дейилган. Ибн Ҳиббон ва Аҳмадларнинг Урва у Оиша розияллоҳу анҳудан қилган ривоятида: “Кавушларини ямар, кийимини тикар ва челақларини таъмирлар эдилар”, дейилган. “Шамоилда” Термизий Амродан у Оишадан қилган ривоятида: “У зот ҳам башар эди. Кийимларини майда ҳашоратлар қолдиғидан тозалар, қўйларини соғар ва ўзига ўзи хизмат қилар эдилар”, лафзи келган.

مُهْرِيَّانَ جُعِي شِي وَ مَهَاضَرَمُ دُوعِي وَ مَعَمُ سَلْحِي وَ نِيكَاسَ مَلَأَوَ عَارِقُ فُلْ أَبْحِي وَ

Мискин ва камбағалларни яхши кўрар, улар билан (бирга) ўтирар эдилар. Касалларини зиёрат қилар (вафот бўлганларини эса), жанозаларига қатнашар эдилар.

هَزَكَيْ اَمَبَّ اَدْحَ اَلْبِاقِيَّ اَلْوَاوِيَّ اَلْوَشَّ اَلْوَقْفُ اَلْوَقْدَ اَلْوَقْفُ اَلْوَقْفُ اَلْوَقْفُ اَلْوَقْفُ اَلْوَقْفُ

Камбағаллик заифлаштириб, мушкул аҳволга тушиб қолган фақир (кимаса)ларга паст назарда қарамас эдилар. Узрни қабул қилар эдилар. Ҳеч бир кишига ёмон кўрадиган нарсалари билан йўлиқмас эдилар.

يَضْرِيَّ وَيَلْاَعَتِ لَلْبَضْعِيَّ وَكُلُّ مَلَأَبَايَ اَلْوَيْدُ اَلْوَيْدُ اَلْوَيْدُ اَلْوَيْدُ اَلْوَيْدُ اَلْوَيْدُ اَلْوَيْدُ اَلْوَيْدُ

Қул ва тул хотинлар (ишларини раво қилиб) юрардилар. Султонлардан ҳайиқмас эдилар. Ризоси ҳам, ғазаби ҳам Аллоҳ учун бўларди.

يُنَاخُ وُرُلُ اَلْاَلْمَلُ اَلْاَلْمَلُ اَلْاَلْمَلُ اَلْاَلْمَلُ اَلْاَلْمَلُ اَلْاَلْمَلُ اَلْاَلْمَلُ اَلْاَلْمَلُ

Ортимни руҳоний фаришталарга бўшатиб қўйинглари, деярдилар.

اَدَّهَ اَلْاَلْمَلُ اَلْاَلْمَلُ اَلْاَلْمَلُ اَلْاَلْمَلُ اَلْاَلْمَلُ اَلْاَلْمَلُ اَلْاَلْمَلُ اَلْاَلْمَلُ

(Базида) туя, от, ҳачир, ҳамда подшоҳлардан бири (Муқовқис) ҳадя қилган эшакни миниб юрардилар.

هَتَدَوَارُو اَلْوَيْدُ اَلْوَيْدُ اَلْوَيْدُ اَلْوَيْدُ اَلْوَيْدُ اَلْوَيْدُ اَلْوَيْدُ اَلْوَيْدُ

Ер хазиналарининг калитлари берилган бўла туриб, очликдан қоринларига тош боғлаб юрардилар. Тоғлар тиллога айланишни истаганларида, бош тортдилар.

Шарҳ: Тош боғлаш ҳақида келган ривоятлар синчиклаб ўрганилганда, қуйидаги фойда ва ҳикматлар зоҳир бўлди. Қоринда егулик борлигини билдириш. Инсон оч қолганда ошқозон овқат ва сув ишқида ёнади. Тош эса ўзининг мўътадил ҳарорати ила ошқозондаги иссиқликни

Аллоҳ суядиган, рози бўладиган ҳақ (рост) гапларни айтиб ҳазил қилардилар.

أَلَيْسَ إِيَّاكَ؟ أَنْ بَعْدَتْ كُنَّ إِلَّا لَلْوُسْرِ أَي: أُولَاق: لَأَقُ عُنَّ لَلْأَضْرَ عَزِّيْرُهُ يَبْأَعِ
يَقُوْهُ يَبْلُأُو دَمَحْأُو يَذْمُرْتُ أُو بَدَالَ أَي فَيُرَاقِبُ بَلْأُو هُوَ "أَقْحُ الْإِلْهَوُ"

Абу Хурайра розияллоху анхудан ривоят қилинади: “Саҳобалар, ё Расулаллоҳ, сиз бизга ҳазил-мутуйиба қиласиз?”, дейишди. “Албатта, мен ҳақни гапираман”, дедилар”. Бухорий “Адаб”да, Термизий, Аҳмад ва Байҳақийлар ривоят қилган.

: مَلَسَ وَوَيَلَعُ الْعَلَلِ الْيَلِاق: لَأَقُ عُنَّ لَلْأَضْرَ كَالْأَمْنِ بَسَنَ أُنَّ
"يَذْمُرْتُ لَلْهُوَ" "نَيْنُ دَالِ إِذَا"

Анас ибн Молик розияллоху анхудан ривоят қилинади: “Набий соллаллоху алайҳи васаллам: “Менга “эй, қулоғи иккита”, дедилар”. Термизий ривоят қилган.

ءَالْمِإِلْأُنْ غَاضَ لَبَّوْ وَيُنَّ أَي لَبَّ لَبَّ لَحْأُو أَي فِ دَارْ طَلِإْنَعِ لَأَقْمُ لَأُو دَأُوحَ أَنْ بَفَقَ وَأُنَّ هُوَ
هُوَ هَاتُ نُحَاضُ أَي إِي إِدْفِ أَدْفِ أَي

Мана шу жойга етганимизда, учқур отлар (Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васаллам ҳақида битилган балоғатли) иборалар мусобақасидан тўхтади. Изоҳ саҳросида имлоларни сайр қилдирувчи ўз (манзили) интиҳосига етди.

Шарҳ: Бу ерда мусанниф раҳматуллоҳи алайҳ мавлид қасидасини аввалидан охиригача қофиялар билан ёзиб, кўзлаган мақсадига етганларини баён қилмоқдалар. Валлоху аълам.

وَمَلَسَ وَوَيَلَعُ الْعَلَلِ الْمَيْلُ سَتَوَيْعَالِصْ نَمَّي دَشٍ فَعَرَبَ مَيَّرَ كَلَّ رَاقُ مُمَّ لَلِ الرَّطِطِ
هَيْعُ كَرَاب

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини хушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

МАВЛИДИ ШАРИФ ДУОСИ

هَافَكَ دُبَّعْ لَأْفُكَا هَيْ لِي تَعْفُرْ إِذْ نَمَّ أَيَّ هَيْ طَعْلَابِ نِي دَيْ لَطْسَابِ أَيُّ مُمْهَلْ لَأ

Эй, икки (ирода ва қудрат) қўлини ҳадялар билан кенг очувчи Аллоҳ! Эй, банданинг қўллари (дуога) кўтарилганда кифоя қиладиган Зот.

أَيَّ وَ هَابْ شَأْ وَ رِيَّ أَطْنِ أَهَيْ فُ هَلَّ نَ وَ كَيْ نَ نَ عَ هَيْ دَحْ أَلْ هَوْتِ أَفْ صَوْتِ هَوْتِ أَذْ هَيْ فَ هَزَنْتَ نَمَّ أَيَّ هَاوسَ يَلَعْ لَوَّعْ يَ أَلْ وَ هُزَيْ غَ يَ جُرِّيَ أَلْ نَمَّ أَيَّ هَيْ لَزَّ أَلْ وَ مَدَّقْ لَأْ وَ آقَبْ لِبَابِ دَرَفَتْ نَمَّ

Эй, зоти ва сифатларида ягона, ўхшашидан пок бўлган зот! Эй, Қадим, Боқий ва Азал сифатлари билан ягона бўлган зот! Эй, Ўзингдан бошқасидан умид қилинмайдиган, (Сендан) ўзгага суянилмайдиган зот.

هُدَشْرَتْ سَا نَمَّ هَلْ ضَفَبْ دَشْرَأْ وَ هَيْ مَوِّيَ قَلْ هَوْتَرْدُقْ يَلْ إِ مَّ أَنْ أَلْ دَنْتْ سَا نَمَّ أَيَّ هَادَهَتْ سَا وَ

Эй, мавжудотлар зотида қоим, қудратига суянадиган, тўғри йўл, ҳидоят сўраганларни Ўз фазли билан ҳидоятга бошловчи зот!

هَاجْ دَرَّ كَشْ لَأْ تَأْمُ لُ طَ نَمَّ تَحَازَأْ يَتَّ لَأْ هَيْ سُدُقْ لَأْ كَرَأْ وَ نَأْبُ مُمْهَلْ لَأْ كَلْ لَأْسَ نَ

Сендан шак-шубҳа қоронғулигидан зулматни кетгазган пок нурларинг ила сўраймиз.

هُمُّهُ لَوَّأْ وَ هَوْتَرُ وَصَبْ هَيْ بِنَّ أَلْ رُحْ أَوْهَ نَمَّ وَ هَيْ دَمَّ حُمُّ لَأْ تَأْذَلْ فَ رَشَبْ كَيْ لِي لِسَّ وَ تَنَ وَ هَ أَنْ عَمَّ بَ

Сенга Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламнинг зоти шарифлари ила васила қиламиз. У Зот суратда (жисмда) пайғам- барларнинг охири, маънода (ҳақиқатда) эса уларнинг аввали эдилар.

Олийқадр ҳадяларингдан бу жамоатнинг (ҳаммасига) насиб этишингни, доимо Ўзингдан бошқага муҳтож қилмаслигингни сўраймиз.

دَقَّوْ هَاجَرَوَ وَكَيْفُ هَلِّمَ امَّجَارُ لِكُلِّ وَ هَيَّزَمَ وَ امَّاقَمَ لِيَأْسُ لِكُلِّ تَلَعَجَ كُنَّا مُهَلِّلَا
هَانُ وَجَرَ كُنَّمَا أَن لِقُوقَحَ وَ هَيَّزَمَ لِكُلِّ كَبَّهَ اَوَمَ نِيَجَارَ اِنَ اَلْوَمَ اَيَّ كَانُ لَأْسُ

Эй Аллоҳим, Сен ҳар бир сўрагувчига (улуғ) мақом ва фазилат, Сенга орзу-истак боғлаганларни ҳар бирига (сўраганларини ато) қилдинг.Эй Мавломиз, ҳузурингдаги ҳадяларингдан умид қилганча Ўзингдан сўрадик. Сендан орзу қилган нарсаларимизни рўёбга чиқаргин.

اَدَّهَ يَفْرِخُ لَ اَدَّهَ لَعَجَ نَمَلِ رَجَالِ مَطْعَا وَ هَيَّزَمَ لِكُلِّ اَوَ تَعْرَلِ اِحْلَ صَا وَ تَاغُ وَّرَلَا نَمَّ اَمَّهَلِّلَا
هَانُ جَا وَ كَرَابُ مَلَا مَوِيَّ لَا

Эй, Аллоҳим! (Бизларни) хавф-хатар, қўрқинчлардан омонда қилгин. Халқни ва бошлиқларни Ўзинг ислоҳ қил. Бу (муборак) кунда шундай яхшилиқни қилган (киши)ларга ажру савобларни зиёда қил.

مُغَيَّ اَثِيغَ اِنَقِ سَا وَ هَيَّخَّرَ نَمَّ اَمَّ اَلَسِ اِلَا دَالِبَ رِيَأْسَ وَ دَدَلَبُ لَا هَدَّهَ لَعَجَا مُهَلِّلَا
هَابُرَوَ بَسْبُ سَلَا هَبِّيَّ سُبَّ اَيَّ سُنَّ

Аллоҳим! (Мадина) шаҳри ва бошқа мусулмонлар (истиқомат қиладиган) шаҳар (қишлоқ)ларни тинчлик омонликда, кенгчиликда (бардавом) қилгин.Чўл-биёбонларга фойдали, баракотлар ёмғирини ёғдир.

يَحْيُ نَزْرَبُ لَ اِيَلَا نَمَّ رَفَعَجَ اِنَدِّيَّ سَ هَيَّيْدَلُ وَ مَلَا هَرَّبَحُ مَلَا دُرْبُ لَا هَدَّهَ جَسَا نَلَّ رَفَعَا وَ
نَبِّيَّ رَقُمُ لَ اَعَمَّ لَعَجَا وَ هَيَّيْنُ مَلَا اَوَ اَجْرَلَا وَ كَبَّرُقُبَ زَوْفُ لَ اَهَلَّ قُوقَحَ وَ هَامَتُنْمُ وَ هَتَبُ سُنَّ
هَانُ كُ سَ وَ هَلِّيَّ قَم

(Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам) мавлидлари ҳақида (битилган) чиройли, гўзал жумлаларнинг муаллифи (туғилиб) ўсган жойи Барзанж (шаҳри)га нисбат бериладиган Жаъфар раҳматуллоҳи алайҳнинг гуноҳларини мағфират қилгин. Ўзингга яқин (муқарраб бандалардан айлаб) орзу- умидларини рўёбга чиқар. Масканини Ўзингга яқин зотлар ила айла.

هُوَ عَمَّسَ الْهَيْلَ إِخْصَاءً نَمَّوْهُ إِهْرَاقًا وَهُوَ بَاتَكَ وَهُوَ عَمَّوْهُ رِصْحًا وَهُوَ زَجَعًا وَهُوَ بَيْعًا هَلَّ رُتْسًا وَهُوَ
هَاعْصًا

Бу (мавлид)ни ёзганларни, ўқигувчиларни ва унга (муҳаббат ила) қулоқ солганларни айбу нуқсонларини (айблар очиладиган кунда) ёпгин.

هُوَ بَحْصًا وَهُوَ آيَلًا عَمَّوْهُ الْكَلَامَ الْقَوِيَّ حَلًّا نَمَّوْهُ لِيَجْتَلِي لِبَلْبَاقٍ لَوْ أَيْلَعَمَّ لَسَوَّوْهُ لَمَّوْهُ لَلَّ
هَالًا وَهُوَ رَصْنًا نَمَّوْهُ

Барча ҳақиқатлар хабарини биринчи қабул қилувчи зот (Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васаллам)га, аҳли байтлари, саҳобалари, уларга ёрдам бериб, дўст тутганларга салоту саломлар ҳамда баракот ёғдир.

لِفَاحٍ مَّوْهُ رُودُصًا تَلَحَّتْ وَهُوَ رَهْوَجٌ طَارِقًا بِيَّوْهُ رَدَلًا هُفْصًا وَهُوَ نَمَّوْهُ نَادَالًا تَفِيْنًا شَامًا
هَالِحًا دُوقُعَبَةً فَيُنْمَلًا

Қулоқлар дур каби у зотнинг васфидан ёқуту гавҳар ила безалди. Ҳурматли жамоатнинг қалблари гўзал маржонлар билан зийнатланди.

ءَايَبُنَّ أَلَا مَتَاخٌ دَمَّخُمُ الْوَمَّوْهُ أَنْ يَّيَسَّوْهُ يَلَعَمَّوْهُ لَسَّتْ لَمَّوْهُ مَتَّوْهُ هَالَصَلًا لَضْفًا وَهُوَ
نُفْصِيَّيَّ عَمَّوْهُ لَلَّ بَرَّ كُبَّرَ نَخْبُوسَ نَيْعَمَّوْهُ هَالًا عَمَّوْهُ لَسَّتْ لَمَّوْهُ لَلَّ وَهُوَ نَيْسَرُمُّوْهُ لَلَّ
نَيْمَلَّوْهُ لَلَّ بَرَّوْهُ لَلَّ دَمَّوْهُ لَلَّ وَهُوَ نَيْسَرُمُّوْهُ لَلَّ يَلَعَمَّوْهُ لَلَّ مَالَسًا وَهُوَ

24/04/2011м.с, 20/05/1432 ҳ.с. Соат 17-¹⁷, Роббимизнинг инояти ила ўз интиҳосига етди.

Хулоса:

Мавлиди шариф китобини ўз она тилимизга таржима қилиш ва шарҳлаш мобайнида сийрат илмига доир илмларни имтиҳондан ўтказиб олдик. Билганларимизни такрорладик. Билмаганларимизни эса ўргандик. Бу билан сийратга оид илмлар тугади дегани эмас. Мухтасар сийрат китоби

бўлган мавлиди шариф катта-катта сийрат китобларига муқаддима, холос.

Абу Убайдуллоҳ

Фойдаланилган адабиётлар

1. Қурони карим.
2. “Тафсиру Жалолайн”. Жаллолиддин Маҳаллий. Жаллолиддин ас Суютий. Дорул Ҳадис. Қоҳира.
3. Ибни Касир “Тафсиру ибн Касийр”. Дорул Фикр.
4. “Тафсири Ҳилол” Шайх Муҳаммад Содик Муҳаммад Юсуф Тошкент 2008.
5. Жаъфар Барзанжий. “Иқдул жавҳар фи мавлидин набийил азҳар маат-таълиқ”. Қозон. 1899-йил 20-ноябрь.
6. “Қасидаи мавлидин набий лил Барзанжий”. Қозон.
7. Шайх Муҳаммад ибн Аҳмад Алийш ал-Моликий. “Ал-қовлувлул мунжий ала мавлидил Барзанжий”. Дорул кутубил аробий ал-кубро. Миср.
8. Жаллолиддин Суютий. “Ал-Ҳавий лил фатаава фил фикҳи ва улумит тафсири вал ҳадиси вал усули ван наҳви вал эъроби ва саирол фунун”. (Ҳиснул мақсид). Дорул кутубил илмийя. 2000-й 1-жуз.
9. “Умар Ризо Қаҳҳола”. Мўъжамул муаллифийн 3-жуз .
10. “Ҳажи Халифа Кашфуз зунун” Мустафо ибн Абдулло Қостантиний Дорул кутуб ал илмийя.
11. “Ал адаб ал муфрад”. Имом ал Бухорий. Муҳаммад ибн Исмоил ал Бухорий. Дорул башаир ал исломийя- Байрут. 1989 йил.
12. “Саҳиҳул Бухорий”. Имом ал Бухорий. Муҳаммад ибн Исмоил ал Бухорий. Дору ибни Касир- Байрут 1987 йил.

13. “Саҳиҳу Муслим” Дору Ихё ат Тирос ал Аробий-Байрут.
14. Мулла Али ал-Қорий. «Шарҳуш шифа».
15. “Шамоили Муҳаммадийя” Муҳаммад ибн Исо ат Термизий” “Муассасатул кутуб ас сақофия -Байрут” ҳижрий 1412 йил.
16. Ибн Ҳишом.Ар ровзул унуф фий тафсирис сийратин набавий. Дорул маърифа Байрут Лубнон 1398ҳ.
17. “Ҳадис ва Ҳаёт” Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф Тошкент 2008.
18. “Зикр аҳлидан сўранг”. Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф 3-сон.
19. Муҳаммад ибн Абу Бакр ибн Абдулқодир Розий. Мухторус сиҳоҳ. Мактабату Лубнон. Байрут. Маҳмуд Хотир таҳқиқи. 1995-1415 йил.
20. Муаллифлар гуруҳи. “Ан-наъим”. Арабча-ўзбекча луғат. А.Қодирий номидаги халқ мероси нашрети. Тошкент-2003.